

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW

SPRAWOZDANIE
Generalnego Inspektora Informacji Finansowej
z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu
w 2013 roku

Warszawa, marzec 2014 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF	6
2.1. INFORMACJE O TRANSAKcjACH POdejRZANYCH	6
2.2. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PO NadPROGOWYCH	8
2.3. INFORMACJE O INNYCH KATEGORIACH DANYCH	11
3. ANALIZY	13
3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY	13
3.1.1. Postępowania analityczne i ich efekty	13
3.1.2. Przykładowe kierunki analiz	17
3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU	20
4. KONTROLE	22
4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZES GIIF	22
4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZES INSTYTUCJE NADZORUJĄCE	23
4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH	23
5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA	25
5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI	25
5.1.1. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi prokuratury i sądami	25
5.1.2. Współpraca z organami kontroli skarbowej, organami skarbowymi i organami celnymi	26
5.1.3. Współpraca z organami podległymi ministrowi spraw wewnętrznych	28
5.1.4. Współpraca z Szefem ABW	29
5.1.5. Współpraca z Szefem CBA	30
5.1.6. Współpraca z Szefem KCIK	30
5.1.7. Inne informacje	30
5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA	31
6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	32
6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ	32
6.1.1. Komitet Prewencyjny	32
6.1.2. Platforma UE – FIU	34
6.1.3. Projekt Komisji Europejskiej SECILE	35
6.1.4. Konferencja Unia Europejska – USA na temat zwalczania finansowania terroryzmu	36
6.2. FIU.NET	36
6.3. KOMITET MONEYVAL	37
6.4. WSPÓŁPRACA NA FORUM ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH	39
6.4.1. Grupa Egmont	39
6.4.2. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)	39
6.4.3. Grupa Euroazjatycka ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (EAG)	40
6.5. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA	40
6.5.1. Porozumienia o współpracy	40
6.5.2. Wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej	41
6.6. INNE KWESTIE	43
6.6.1. Uczestnictwo w procesie negocjacyjnym pomiędzy Polską a USA	43
6.6.2. Pomoc techniczna dla państw trzecich	43
6.6.3. Projekt „MONEYPENNY”	44
6.6.4. Aplikacje do projektów ze środków Unii Europejskiej	45
7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH	47
7.1. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ	47
7.2. UDZIAŁ W SPOTKANIACH DOTYCZĄCYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH	47
7.3. INNE KWESTIE	48
8. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA	49
8.1. PRACE LEGISLACYJNE	49

8.2. UDZIAŁ W KONFERENCJI STRON KONWENCJI WARSZAWSKIEJ.....	49
8.3. WYDAWANIE STANOWISK W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW PRAWA.....	50

1. WSTĘP

Jednym z istotnych wydarzeń minionego roku było przyjęcie w kwietniu 2013 r. raportu końcowego z 4. rundy ewaluacji Polski w zakresie zgodności z zaleceniami Grupy Zadaniowej do spraw Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (*Financial Action Task Force – FATF*) oraz innymi normami prawa międzynarodowego. Odniesiono się w nim zarówno do funkcjonowania instytucji obowiązanych, nadzoru nad nimi, jak i działalności wszystkich organów i jednostek administracji publicznej zaangażowanych w krajowy system zwalczania przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (w tym jednostki analityki finansowej, organów ścigania, prokuratury, organów nadzoru itd.). Generalnie system został zdecydowanie lepiej oceniony niż podczas poprzedniej rundy ewaluacji.

W ubiegłym roku działania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (zwanego dalej GIIF) oraz Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów, stanowiących wspólnie polską jednostkę analityki finansowej, były przede wszystkim podporządkowane głównemu celowi, jakim jest efektywna realizacji *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, ze zm.; zwanej dalej ustawą) w kooperacji z organami ścigania i ochrony prawnej, wchodzącymi w skład krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Między innymi zintensyfikowano działania analityczne. W ubiegłym roku GIIF wszczął 1882 postępowania analityczne, tj. o prawie 23,6% więcej niż w 2012 r. Na bazie przeprowadzonych analiz w ramach tych postępowań oraz postępowań wszczętych w okresie wcześniejszym GIIF przekazał do prokuratur 159 zawiadomień tzw. „głównych” oraz 108 zawiadomień „uzupełniających”, tj. o ponad 38,3% więcej niż w roku poprzednim. To tylko jednak parę przykładów danych statycznych prezentujących wkład pracy w realizację zadań ustawowych GIIF.

Nie należy jednak zapominać o innym aspekcie tej współpracy, jakim jest przekazywanie przez GIIF danych na podstawie otrzymanych wniosków o informacje. Często te informacje ułatwiają i przyspieszają nie tylko identyfikację miejsca ukrycia wartości majątkowych mogących pochodzić z przestępstwa, ale też pomagają w rozpoznawaniu dodatkowych osób i podmiotów wchodzących w skład grup przestępczych. W 2013 r. do GIIF skierowano łącznie o 74,9% więcej wniosków o informacje (z jednostek organizacyjnych prokuratur, od organów umiejscowionych w Ministerstwie Finansów, od ministra właściwego do spraw wewnętrznych i organów ścigania mu podległych, z Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, z Centralnego Biura Antykorupcyjnego), na które systematycznie udzielał on odpowiedzi.

W celu zacieśnienia współpracy z prokuratorami prowadzącymi postępowania w sprawach dot. prania pieniędzy w marcu 2013 r. zorganizowano wspólnie z Prokuraturą Generalną seminarium, podczas którego omawiano doświadczenia w tym zakresie oraz prezentowano dobre przykłady tej kooperacji. W ramach kontynuacji podobne warsztaty zorganizowano również w 2014 r.

Istotnym wydarzeniem ubiegłego roku, które ma wpływ zarówno na rozumienie przestępstwa prania pieniędzy, jak i – jak należy sądzić – na sposób prowadzenia postępowań przygotowawczych, było przyjęcie w dniu 18 grudnia 2013 r. przez Izbę Karną Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów uchwały nr I KZP 19/13, w której jednoznacznie stwierdzono, że przedmiotem przestępstwa określonego w art. 299 Kodeksu karnego mogą być wartości majątkowe pochodzące bezpośrednio lub pośrednio z popełnienia czynu zabronionego oraz że sprawcą prania pieniędzy może być również osoba popełniająca przestępstwo bazowe dla prania pieniędzy. Tej uchwale Sąd Najwyższy nadał moc zasady

prawnej. Do tej pory zarówno prokuratorzy, jak i sędziowie nie zawsze prezentowali ten sposób rozumienia art. 299 Kodeksu karnego i czasami – odnosząc się w swojej argumentacji m.in. do definicji paserstwa, które to przestępstwo dotyczy przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa – wskazywali, że przedmiotem prania pieniędzy mogą być jedynie korzyści pośrednio pochodzące z czynu zabronionego. Przyjęcie powyższej uchwały powinno przyczynić się nie tylko do ujednolicenia definicji prania pieniędzy, ale także do rozpowszechnienia korzystania z ww. przepisu przy prowadzeniu postępowań karnych i stawianiu zarzutów w związku z działalnością przestępczą nastawioną na osiągnięcie łatwych zysków również z art. 299 Kodeksu karnego.

2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF

2.1. Informacje o transakcjach podejrzanych

W 2013 r. w systemie informatycznym GIIF zarejestrowano 3265 zawiadomień opisowych o działalności i transakcjach podejrzanych, tzw. SAR-ów (*Suspicious Activity Reports*), które włączono do prowadzonych postępowań analitycznych. Powyższe zawiadomienia zawierają opis kilku, kilkunastu, a nawet kilkuset transakcji (często powiązanych ze sobą poprzez strony transakcji, okoliczności przeprowadzenia transakcji, zbliżony okres realizacji i/lub zaangażowanie tych samych wartości majątkowych) i towarzyszących im okoliczności, które w przekonaniu zgłaszającej instytucji/jednostki mogą być związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Często częściami składowymi tych zawiadomień są dodatkowe dane i dokumenty uzasadniające podejrzenia i mające na celu usprawnienie prowadzenia postępowania (np. historie rachunku, kopie dokumentów dotyczących transakcji, itp.).

Zawiadomienia opisowe – w porównaniu z zawiadomieniami o pojedynczych transakcjach podejrzanych – zawierają więcej informacji, zwłaszcza w odniesieniu do powziętego przez instytucje obowiązane podejrzenia popełnienia przestępstwa oraz okoliczności towarzyszących transakcjom. Tak szerokie spectrum informacyjne umożliwia szybszą weryfikację otrzymanych danych w innych źródłach informacji oraz skraca czas realizacji działań podejmowanych przez GIIF we współpracy z prokuraturą i organami ścigania.

Tabela nr 1 - Liczba zawiadomień opisowych otrzymanych w okresie 2001-2013

Okres	Instytucje obowiązane	Jednostki współpracujące	Inne źródła	Łącznie
2001 r. (od VII)	102	115	14	231
2002 r.	358	237	19	614
2003 r.	739	211	15	965
2004 r.	860	521	16	1 397
2005 r.	1 011	500	15	1 526
2006 r.	1 351	530	17	1 898
2007 r.	1 244	648	28	1 920
2008 r.	1 287	460	68	1 815
2009 r.	1 362	464	36	1 862
2010 r.	1 462	476	59	1 997
2011 r.	2 004	461	62	2 527
2012 r.	1 954	436	37	2 427
2013 r.	2 399	789	77	3 265

Liczba zawiadomień opisowych ze wszystkich źródeł wzrosła o ponad 30% w stosunku do roku 2012 i o ponad 60% w stosunku do roku 2010. Biorąc pod uwagę, że w ww. okresie nie wzrosły zasoby GIIF, które przeznaczone są na analizę nadsyłanego przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące materiału, ten wzrost ma konsekwencje dla organizacji pracy GIIF i wyzwań stojących przed Departamentem Informacji Finansowej realizującym zadania GIIF.

Udział procentowy zawiadomień opisowych otrzymywanych z ww. trzech podstawowych źródeł informacji zobrazowany jest na wykresie nr 1.

Wykres nr 1 - Źródła zawiadomień opisowych w 2013 r. (SAR)

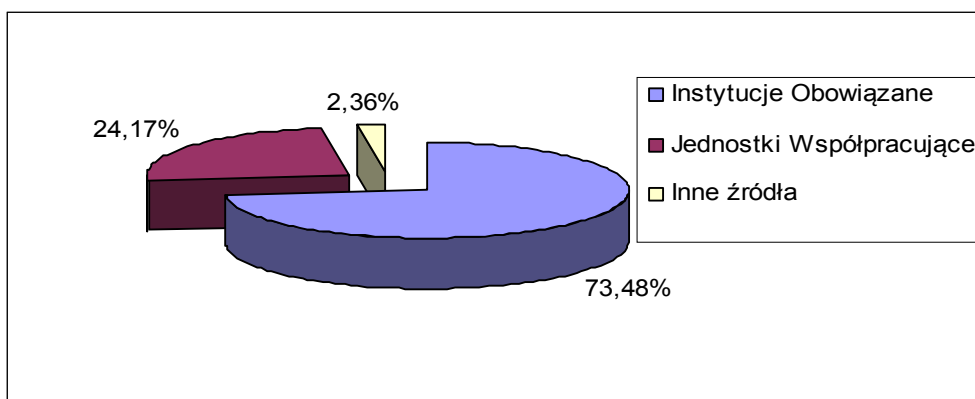

Tabela nr 2 - Podział zawiadomień opisowych z instytucji obowiązanych wg rodzajów instytucji

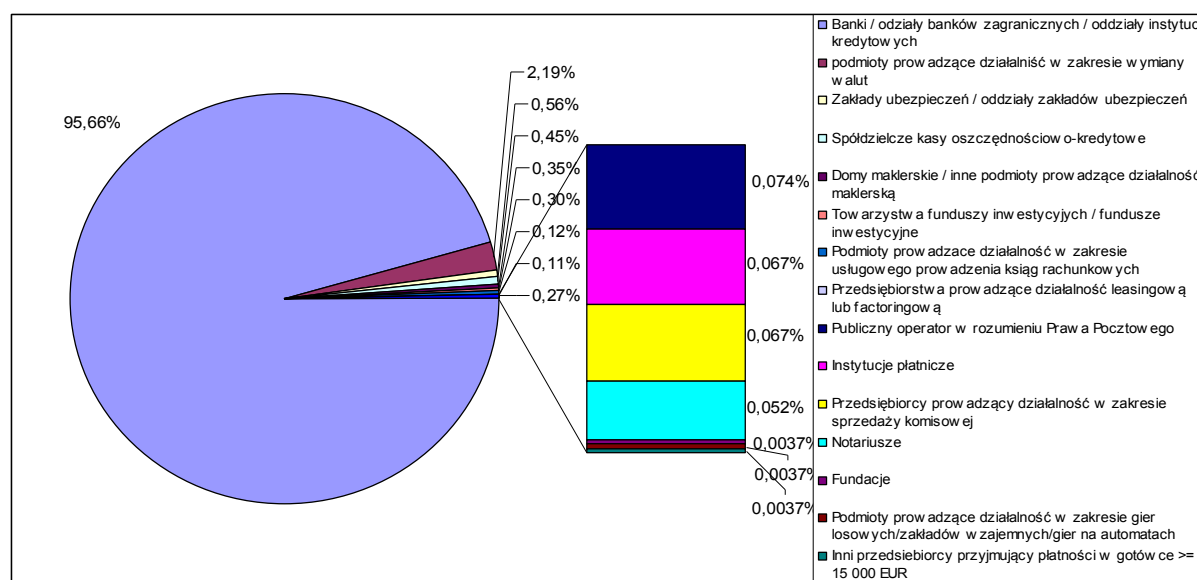
Rodzaj instytucji	Liczba SAR-ów	Udział procentowy
Banki / oddziały banków zagranicznych / oddziały instytucji kredytowych	2 203	91,83%
Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską	45	1,88%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	33	1,38%
Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń	13	0,54%
doradcy podatkowi, biegli rewidenci i księgowi	10	0,42%
notariusze, radcowie prawni i adwokaci	12	0,50%
Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową	14	0,58%
Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce >= 15 000 EUR	45	1,88%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut	3	0,13%
Inne instytucje finansowe mające siedzibę w RP	9	0,38%
Instytucje płatnicze	3	0,13%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych / fundusze inwestycyjne	5	0,21%
Publiczny operator w rozumieniu Prawa Poczтового	1	0,04%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych/zakładów wzajemnych/gier na automatach	1	0,04%
Przedsiębiorca pośredniczący w obrocie nieruchomościami	1	0,04%
Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie obrotu metalami i kamieniami szlachetnymi i półszlachetnych	1	0,04%
Suma:	2 399	100,00%

W 2013 r. zarejestrowano także 789 zawiadomień opisowych od jednostek współpracujących (JW). Liczba ta stanowi niemal dwukrotny wzrost w porównaniu z 2012 r., co może wiązać się z faktem intensyfikacji współpracy GIIF z innymi organami państwa, widocznej m.in. w znaczącym wzroście liczby powiadomień przekazywanych do różnych organów (patrz rozdział 3.1.1.). Współpraca ta owocuje większym zrozumieniem przez te organy zjawiska prania pieniędzy, co może przekładać się na gwałtownie rosnącą liczbę SAR-ów od jednostek współpracujących.

W 2013 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 26 947 informacji o pojedynczych transakcjach podejrzanych, w tym 26 925 transakcji było oznaczonych jako podejrzane o pranie pieniędzy (*Suspicious Transaction Reports on Money Laundering*, w skrócie STR-ML), a 22 transakcje – jako podejrzane o finansowanie terroryzmu (*Suspicious Transaction Reports on Terrorist Financing*, w skrócie STR-TF). Rozkład liczby tych transakcji wg rodzajów instytucji obowiązanych ilustruje wykres nr 2. Na przestrzeni lat 2005-2010 GIIF notował rokroczne zmniejszenie liczby transakcji przekazywanych przez instytucje obowiązane drogą elektroniczną z oznaczeniem jako podejrzane. Analiza tych transakcji

w poprzednich latach wykazała duży udział błędów (szczegółowe dane – w sprawozdaniach GIIF z lat 2005-2010) w przekazywanych danych. Były to błędy natury zarówno technicznej, jak i merytorycznej, popełniane przez instytucje obowiązane przy klasyfikacji transakcji. Podejmowane przez GIIF działania i współpraca z instytucjami obowiązanymi doprowadziły do zauważalnego spadku błędów przy jednoczesnym wzroście jakości przekazywanych informacji. Analiza danych za 2010 r. (dodatkowe informacje w sprawozdaniu GIIF za 2010 r.) potwierdziła wyeliminowanie większości ww. błędów. Po wyeliminowaniu (po kilku latach intensywnej współpracy z instytucjami obowiązanymi) większości źródeł błędów, w latach 2011 i 2012 zaobserwowano efekt stabilizacji jakości STR-ów przekazywanych do GIIF i jednocześnie wzrost liczby STR-ów przekazanych przez instytucje obowiązane do GIIF. Znaczący wzrost liczby STR-ów w tym okresie wynikał z egzekwowania przez organy kontrolne (GIIF, KNF) rejestracji jako STR w rejestrach instytucji obowiązanym transakcji wchodzących w skład zawiadomień opisowych kierowanych do GIIF (SAR). Jak opisano wyżej, te ostatnie często dotyczą wielu transakcji, które po ich odnotowaniu w rejestrach instytucji obowiązanym jako STR powiększają liczbę STR-ów przekazywanych w raportach do GIIF. Powodowało to, że liczby STR-ów w kolejnych latach nie były ze sobą w pełni porównywalne. W roku 2013 można zaobserwować ustabilizowanie się liczby STR-ów na wysokim, choć niższym niż w roku 2012 poziomie, co może oznaczać, że opisane wyżej egzekwowanie przez organy kontrolne właściwej rejestracji STR-ów doprowadziło do osiągnięcia pełnej rejestracji przez instytucje obowiązane. Na potwierdzenie tej tezy konieczne są obserwacje w kolejnych okresach sprawozdawczych, a niezależnie od tego ustabilizowanie się liczby przesyłanych do GIIF STR-ów na wysokim poziomie (ponad dwukrotnie wyższym niż przez rok 2010) stanowi wyzwanie dla działań analitycznych GIIF. Liczbowo największy spadek (o 1/6, tj. ok. 5 tysięcy transakcji) zauważyć można w STR-ach przekazywanych przez banki, największy wzrost – dla podmiotów prowadzących działalność w zakresie wymiany walut. W tym ostatnim przypadku raportowanie STR do GIIF w znacznym stopniu było jednak wynikiem błędu, na co wpłynęła relatywnie duża liczba nowych podmiotów raportujących transakcje.

Wykres nr 2 - Źródła STR-ów w 2013 r.

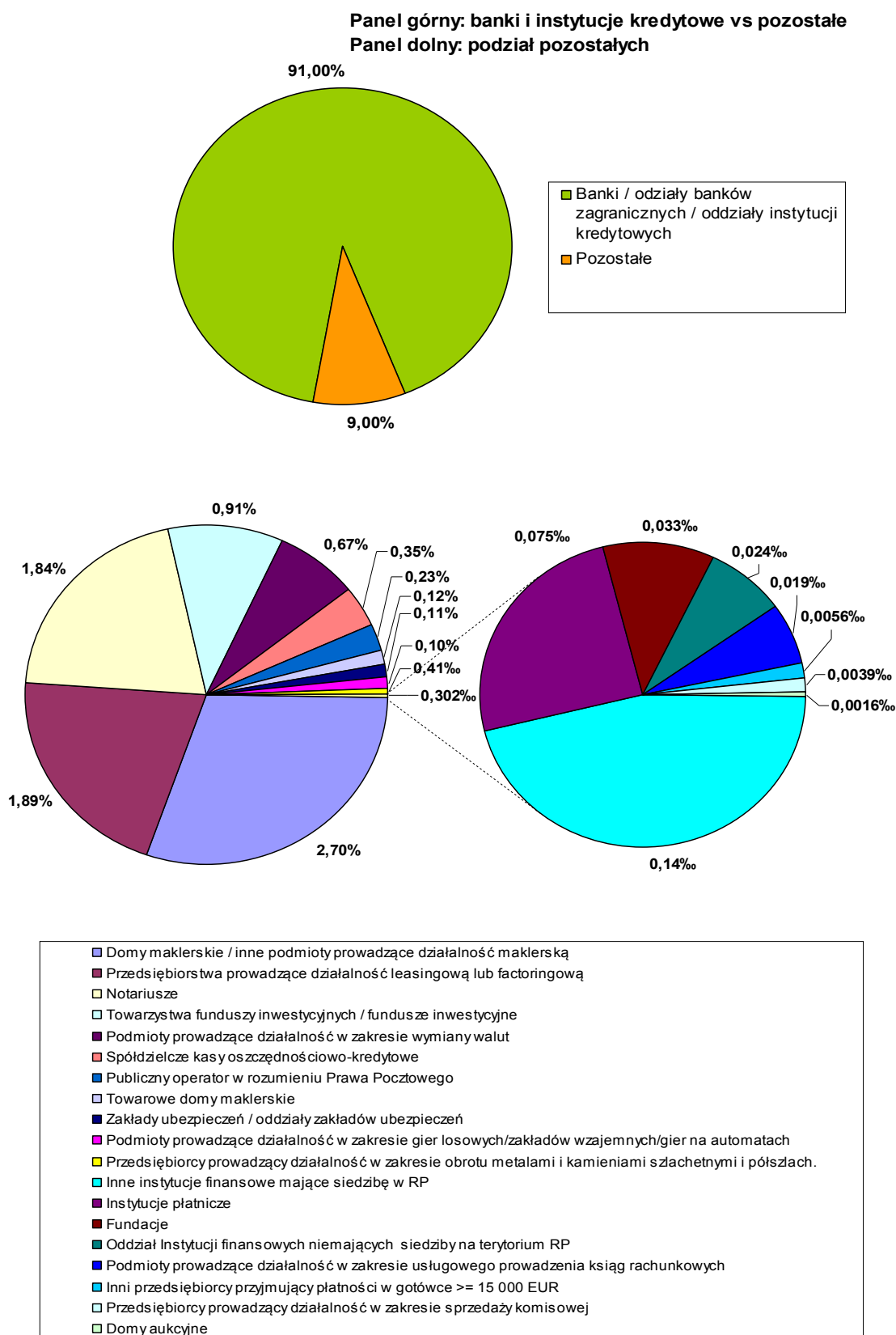

2.2. Informacje o transakcjach ponadprogowych

W 2013 r. GIIF otrzymał informacje o ponad 28,8 mln transakcji, których równowartość przekracza 15 000 EUR (1 000 EUR w przypadku niektórych rodzajów instytucji

obowiązanych). Są one gromadzone i przetwarzane w Departamencie Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów (tj. jednostce wydodrębnionej w Ministerstwie Finansów w celu wykonywania zadań ustawowych GIIF).

Wykres nr 3 - Źródła transakcji ponadprogowych w 2013 r.

Instytucje obowiązane przekazują dane o ww. transakcjach zbiorczo, w postaci plików, w terminie do 14 dni po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w którym zostały zarejestrowane.

W 2013 r. system informatyczny GIIF przyjął blisko 94 tys. plików z danymi dotyczącymi ww. transakcji. Zgodnie z obowiązującymi zasadami pliki z danymi przekazywane są przy pomocy jednego z trzech kanałów elektronicznych:

- bezpiecznej strony internetowej GIIF (w 2013 r. GIIF otrzymał w ten sposób blisko 89% wszystkich plików),
- bezpiecznej poczty elektronicznej (w 2013 r. GIIF otrzymał w ten sposób ponad 11% wszystkich plików) lub
- płyty CD/dyskietki (w 2013 r. GIIF otrzymał w ten sposób 0,12% wszystkich plików).

W przypadku przekazywania informacji o transakcjach za pośrednictwem bezpiecznej strony internetowej możliwe jest zarówno przesłanie przy jej pomocy pliku wygenerowanego w odpowiednim formacie z systemu instytucji obowiązanej (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez duże instytucje, przekazujące miesięcznie informacje o wielu transakcjach, w 2013 r. w ten sposób dostarczone zostało 66,5% wszystkich plików), jak i wypełnienie formularza zawierającego elektroniczną wersję karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez mniejsze instytucje, przekazujące miesięcznie informacje o niewielu transakcjach, w 2013 r. w ten sposób dostarczone zostało 22,2% wszystkich plików). Po ponad dwukrotnym wzroście w 2011 r. liczby informacji o transakcjach zarejestrowanych poprzez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW w stosunku do lat poprzednich (w 2011 r. dotyczyło to prawie 18,3 tys. transakcji, podczas gdy w latach 2008-2010 liczba ta wahała się pomiędzy 6,7 tys. a 8,7 tys. transakcji rocznie), w latach 2012 i 2013 liczba transakcji przekazanych tą drogą ustabilizowała się na poziomie powyżej 20 tysięcy (odpowiednio: ponad 22 tys. w roku 2012 i blisko 21 tys. w roku 2013). W połączeniu z systematycznym spadkiem liczby informacji o transakcjach przekazywanych w formie papierowych kart transakcji (w 2008 r. 5,5 tys., w 2009 r. 3,6 tys., w 2010 r. 3,2 tys., w 2011 r. 2,5 tys., w 2012 r. 1,5 tys., w 2013 r. 1,2 tys.) potwierdza to efekty działań podejmowanych przez Departament Informacji Finansowej MF w celu zwiększenia wykorzystania elektronicznego kanału wymiany informacji oraz wskazuje jednoznacznie na fakt trwałego rozszerzenia grona mniejszych instytucji obowiązanych raportujących systematycznie informacje o transakcjach do GIIF drogą elektroniczną. Należy jednak zaznaczyć, że nawet tak niewielka część informacji przekazywana przez instytucje obowiązane do GIIF, w postaci papierowych kopii kart transakcji, wymaga proporcjonalnie znacznie więcej pracy przy gromadzeniu i wprowadzaniu do baz danych niż informacje o transakcjach przekazywane drogą elektroniczną.

Spośród wspomnianych ponad 28,8 mln transakcji, przekazanych do baz GIIF w 2013 r., 8,28% stanowiły transakcje zaliczone przez instytucje obowiązane do kategorii transakcji gotówkowych, a 12,84% – transakcje z udziałem podmiotów, dla których instytucja obowiązana wskazała miejsce zamieszkania poza granicami Polski lub obywatelstwo inne niż polskie (3,11% transakcji zostało zakwalifikowanych przez instytucje obowiązane jako przelewy przychodzące z zagranicy).

Informacje o transakcjach zostały udostępnione jako dane wejściowe dla dalszych analiz. W szczególności informacje te były poddawane automatycznym procesom analitycznym. Przykładowo, wszystkie informacje o transakcjach były weryfikowane pod kątem ewentualnych powiązań z podmiotami podejrzewanymi o finansowanie terroryzmu lub

podmiotami pochodzącymi z krajów wysokiego ryzyka/objętych sankcjami. Automatycznie poszukiwano też powiązań informacji o transakcjach z innymi rodzajami informacji dostępnych w systemie (na przykład z zapytaniami zewnętrznych podmiotów – prokuratury, zagranicznych jednostek analityki finansowej itd.), które były następnie wykorzystywane w postępowaniach analitycznych lub przekazywane do zewnętrznych podmiotów zwracających się do GIIF o przekazanie informacji finansowych. Powyższych powiązań szukano z wykorzystaniem funkcjonujących w systemie informatycznym GIIF modeli analitycznych, które były stosowane zarówno w procesach automatycznego generowania raportów, jak i w analizach tworzonych *ad hoc* na potrzeby konkretnego problemu.

Informacje o transakcjach ponadprogowych wykorzystywane były zarówno do ekstrakcji danych o rachunkach podmiotów podejrzanych, jak i informacji o samych transakcjach, pomocnych w prowadzeniu postępowań analitycznych. Stanowią one zarówno bezpośrednie źródło informacji o transakcjach, które można znaleźć, zadając pytanie o konkretny podmiot czy rachunek, jak i źródło danych dla analizy powiązań – poprzez wykorzystanie możliwości wyszukania w bazie danych obiektów (rachunków, podmiotów) powiązanych, tj. pozostających względem siebie w relacji o zdefiniowanym typie (np. podmiotów powiązanych poprzez wspólne wystąpienia w łańcuchu transakcji czy rachunków powiązanych poprzez przeprowadzenie na nich transakcji przez ten sam podmiot).

2.3. Informacje o innych kategoriach danych

Informacje z deklaracji przewozu środków pieniężnych

Zgodnie z art. 15a pkt 5 *ustawy*, organy Straży Granicznej i organy celne przekazują do GIIF informacje z deklaracji przewozu przez granicę UE środków pieniężnych. W 2013 r. (podobnie jak w latach 2011 i 2012) informacje te były przekazywane z wykorzystaniem elektronicznego kanału komunikacji. GIIF otrzymał informacje o 9 tys. deklaracjach przewozu środków, w tym 8157 deklaracji wwozu środków na teren UE i 411 deklaracji wywozu środków z UE, złożonych w 2013 r. (GIIF otrzymał też informacje o 387 deklaracjach przewozu środków pomiędzy krajami UE oraz 46 deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami spoza UE).

Wartość deklarowanych środków dla przywozu do UE wyniosła:

- 149 mln EUR,
- 34 mln USD,
- 6,2 mln PLN,
- 1,0 mln CAD,
- 0,5 mln GBP,
- 1,7 mld RUB,
- 0,7 mln UAH,
- 0,9 mln LTL,
- 0,3 mln RON,
- 0,2 mln AUD,

a także ponad 35 tys. uncji złota dewizowego (XAU) i dodatkowo jeszcze środki o kwotowo mniejszych wartościach zadeklarowane w 6 innych walutach.

Z kolei dla wywozu środków z UE deklarowana wartość wyniosła:

- 8,3 mln USD,

- 3,1 mln EUR,
- 0,5 mln CAD,
- 0,8 mln PLN,
- 0,2 mln GBP

i dodatkowo jeszcze środki o kwotowo mniejszych wartościach zadeklarowane w 7 innych walutach (w tym 46 uncji złota dewizowego).

Wwóz najczęściej deklarowali obywatele Ukrainy (w 46% przypadków), następnie obywatele Rosji (w 36% przypadków), Białorusi (w 7,3% przypadków) i Polski (w 4,4% przypadków), a oprócz nich również obywatele 49 innych krajów. Wywóz najczęściej deklarowali obywatele Polski (w 73,5% przypadków), Kanady (w 4,6% przypadków), Rosji (w 3,9% przypadków) i Ukrainy (w 2,9% przypadków), ponadto obywatele innych 24 krajów.

Jeśli chodzi o kierunki, z których następował wwóz środków na teren UE, to 47,5% deklaracji dotyczyło środków wwożonych z Ukrainy, 37,8% – z Rosji, 7,7% – z Białorusi, 1,1 – z Wietnamu (pozostałe deklaracje dotyczyły wwozu z 52 innych jurysdykcji). W przypadku wywozu środków z UE deklarowanym miejscem docelowym najczęściej była Rosja (12,7% przypadków), USA (9,0%) i Chiny (7,5%) (pozostałe deklaracje dotyczyły wywozu do 51 innych jurysdykcji).

Informacje na bazie art. 8b ust. 5 ustawy

Według *ustawy* do GIIF są przesyłane – oprócz informacji o transakcjach podejrzanym i ponadprogowych – również informacje o przypadkach nieprzeprowadzenia transakcji lub niepodpisania umowy z klientem, lub też o rozwiązaniu takich umów w związku z niemożnością zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego (zgodnie z art. 8b ust. 5 *ustawy*). W 2013 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 20 tego rodzaju informacji.

3. ANALIZY

3.1. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy

Głównymi zadaniami GIIF jest badanie przebiegu transakcji, co do których powziął on uzasadnione podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przeprowadzanie procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku i przekazywanie uprawnionym organom dokumentów uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. Aby wykonać te zadania, GIIF uzyskuje od podmiotów obowiązanych informacje o transakcjach, współpracuje z krajowymi organami ścigania, organami ochrony prawnej oraz z zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu. Wymienione działania są podejmowane w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

3.1.1. Postępowania analityczne i ich efekty

Wykonując swoje ustawowe zadania GIIF wszczął w 2013 roku – na podstawie uzyskanych informacji – 1882 postępowania analityczne. Liczba ta obejmuje postępowania dotyczące podejrzenia prania pieniędzy, postępowania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, a także postępowania wszczęte na bazie informacji przekazanych przez instytucje obowiązane, które nie mogły wykonać obowiązków dotyczących środków bezpieczeństwa finansowego i które nie przeprowadziły transakcji, nie podpisały umowy z klientem lub rozwiązały zawarte już umowy. W stosunku do danych z 2012 r. liczba przeprowadzonych postępowań znacznie wzrosła, o prawie 23,6%. Należy podkreślić, że pojedyncze postępowanie analityczne, prowadzone przez GIIF, może obejmować swoim zakresem od kilku do kilkunastu zawiadomień opisowych otrzymanych od różnych instytucji obowiązanych oraz setki czy nawet tysiące pojedynczych transakcji podejrzanych i transakcji ponadprogowych.

Wynikiem przeprowadzonych postępowań analitycznych było:

- 1) Przekazanie do właściwych miejscowo prokuratur 159 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy. W przedmiotowych zawiadomieniach zawarto przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania karnego wobec prawie 0,5 tys. podmiotów, a łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa, wyniosła ok. 15,25 mld PLN. Zawiadomienia zostały przekazane do prokuratur w trybie art. 31 *ustawy*, tzn. zostały sporządzone na podstawie posiadanych przez Generalnego Inspektora informacji, ich przetworzenia lub analizy, a jednocześnie GIIF przekazał prokuraturze posiadane materiały uzasadniające podejrzenie prania pieniędzy. Oprócz ww. zawiadomień głównych GIIF przekazał również do prokuratur 108 zawiadomień, które zawierały materiały łączące się podmiotowo bądź przedmiotowo z prowadzonymi przez prokuratury postępowaniami w sprawie prania pieniędzy, a z których wynikało uzasadnione podejrzenie popełnienia tego przestępstwa. Materiały te zostały uzyskane w toku następczych, prowadzonych przez GIIF postępowań analitycznych. Dotyczyły one ponad 0,1 tys. podmiotów, a łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa w tych materiałach, wyniosła ok. 1,59 mld PLN.

- 2) Zablokowanie 345 rachunków, na których zgromadzono środki o łącznej wartości ok. 295,35 mln PLN, oraz wstrzymanie 2 transakcji na kwotę 20,82 mln PLN (na podstawie art. 18 i 18a *ustawy*). Wskazane kwoty środków zablokowanych na rachunkach są szacunkowe i mogą być niższe od rzeczywistych, gdyż podczas trwania blokady nałożonej przez GIIF środki w dalszym ciągu zasilały rachunki, natomiast nie były wypłacane lub przelewane na kolejne rachunki.
- 3) Przekazanie do uprawnionych organów i jednostek 1870 informacji w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* (tj. z własnej inicjatywy GIIF).

W 2013 r. ponownie istotnie wzrosła liczba powiadomień przekazanych innym organom i jednostkom przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy*. Wzrost liczby powiadomień, przekazanych z własnej inicjatywy przez GIIF do uprawnionych organów i jednostek, w stosunku do poprzedniego roku jest o blisko 88% większy. Jest to efekt wypracowanych przez GIIF działań we współpracy z organami ścigania, organami kontroli skarbowej i innymi jednostkami współpracującymi. Ustawowa możliwość przekazywania przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* innym organom i jednostkom informacji o transakcjach objętych przepisami ustawy dotyczy transakcji, w stosunku do których, w wyniku analizy można sformułować przesłanki do stwierdzenia, że zawierają znamiona czynu zabronionego, którego ściganie leży w kompetencjach poniżej wyszczególnionych organów i jednostek współpracujących.

W omawianym okresie sprawozdawczym, czyli w 2013 roku GIIF przesłał do uprawnionych organów i jednostek następującą liczbę powiadomień:

- 1170 do organów kontroli skarbowej,
- 364 do Policji (w tym do Centralnego Biura Śledczego),
- 292 do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (w tym do Centrum Antyterrorystycznego),
- 14 do Straży Granicznej,
- 18 do Centralnego Biura Antykorupcyjnego,
- 6 do Izb Skarbowych,
- 4 do Komisji Nadzoru Finansowego,
- 1 do Szefa Służby Celnej,
- 1 do Służby Kontrwywiadu Wojskowego.

W 2013 roku najwięcej powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* GIIF skierował do organów kontroli skarbowej. Większość z tych powiadomień, podobnie jak w poprzednim roku, wskazywała na podejrzenie oszustw podatkowych, opartych na konstrukcji podatku od towarów i usług. Dotyczyły one: zaniżania lub nieujawniania obrotów wskutek fałszowania lub ukrywania faktur; wyłudzenia naliczonego podatku VAT; oszustw typu „znikający podatnik”; oszustw karuzelowych. Znaczną część powiadomień stanowiły też informacje dotyczące podejrzenia ukrywania przedmiotu opodatkowania, zaniżania przychodów, nieujawnionych dochodów czy oszustw w imporcie towarów. Kontrole przeprowadzone – przy wykorzystaniu informacji przekazanych przez GIIF – przez organy kontroli skarbowej oraz organy podatkowe pozwoliły w wielu wypadkach na naliczenie i odzyskanie przez Skarb Państwa uszczuplonych należności. Ponadto w 2013 r. GIIF zwrócił się do organów kontroli skarbowej i organów podatkowych z 21 wnioskami o zbadanie legalności pochodzenia określonych wartości majątkowych.

Przekazane przez GIIF na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia do organów kontroli skarbowej wielokrotnie stanowiły podstawę do wszczęcia przez te organy postępowań

kontrolnych w zakresie prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód budżetu Państwa z tytułu podatku od osób fizycznych, podatku od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług. Postępowania kontrolne wielokrotnie wskazywały, że kontrolowane podmioty nie prowadziły rzeczywistej, deklarowanej działalności gospodarczej, lecz były podmiotami wystawiającymi „puste” faktury VAT, które u nabywców służyły do nieuprawnionego zmniejszenia podatku należnego od towarów i usług, co w konsekwencji wpływało na uszczuplenie należności Skarbu Państwa. Ponadto ww. postępowania kontrolne wykazywały, że kontrolowane podmioty nie dokonywały zapłaty do właściwego urzędu skarbowego kwot podatku VAT, które zostały wskazane w wystawionych fakturach sprzedaży. Ustalenia w postępowaniu kontrolnym i zebrany materiał dowodowy stanowił podstawę wszczęcia dochodzenia o przestępstwa skarbowe, przekształcanego następnie w śledztwo, prowadzone pod nadzorem prokuratur. W wyniku koordynacji działań GIIF uczestniczył w takich śledztwach prokuratorskich, dostarczając materiał dowodowy składający się z analiz przepływów finansowych i dokonywał blokad rachunków posiadając uzasadnione podejrzenie, że te wartości majątkowe pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Zasadność uczestnictwa GIIF w ww. śledztwach poprzez zawiadamianie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy zostało potwierdzone przez Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów (sygn. I KZP 19/13 z dnia 18 grudnia 2013 r.), który rozstrzygnął, że popełniający przestępstwo skarbowe może równocześnie odpowiadać także za przestępstwo prania pieniędzy. Jednocześnie należy podkreślić, że dotychczasowa praktyka stosowana przez organy ochrony prawnej była rozbieżna w interpretacji tej tematyki. Sąd Najwyższy uznał, że przedmiotem prania pieniędzy mogą być także pieniądze i inne walory pochodzące bezpośrednio z innego czynu zabronionego, w tym z przestępstwa skarbowego. Jednocześnie wskazał, że przestępstwo prania pieniędzy ma swoją specyfikę – może popełnić je także ta sama osoba, która już dokonała innego czynu zabronionego i pieniądze pochodzące z tego czynu wprowadza następnie do obrotu. Sąd Najwyższy nadał uchwale moc zasady prawnej, co oznacza, że uchwała wiąże wszystkie inne sądy SN rozpoznające podobne sprawy. W praktyce jest ona także wiążąca dla sądów niższych instancji

Druga największa grupa powiadomień trafiła do Policji (w tym do Centralnego Biura Śledczego). Przekazywane informacje o transakcjach były następnie, z uwagi na właściwość miejscową i rzeczową, przesyłane do zarządów terenowych KGP CBS. Informacje zawarte w ww. powiadomieniach CBS wykorzystywał do podejmowania czynności ustawowych, których rezultatem były m.in. wszczęte postępowania przygotowawcze, a także jako dodatkowe dane w prowadzonych już postępowaniach. Dane, które – wg KGP CBS – nie wskazywały na działalność zorganizowanej grupy przestępczej, przekazywano dalej, zgodnie z właściwością, do Wydziałów d/w z Przestępczością Gospodarczą KWP lub do Wydziału Koordynacji Służby Kryminalnej Biura Służby Kryminalnej KGP, celem dalszego wykorzystania służbowego.

Ponadto GIIF przekazywał powiadomienia do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Odnosiły się one do informacji o transakcjach, które mogły mieć związek z podejrzeniem czynu zabronionego, którego ściganie należy do kompetencji Agencji (zajmującej się m.in.: rozpoznawaniem, zapobieganiem i wykrywaniem przestępstw godzących w podstawy ekonomiczne państwa oraz jego bezpieczeństwo, rozpoznawaniem, zapobieganiem i wykrywaniem przestępstw korupcji osób pełniących funkcje publiczne, a także dotyczących produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi w obrocie międzynarodowym).

Przekazywane przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia, zawierające kompleksową analizę podejrzanych i nieuzasadnionych przepływów finansowych, po weryfikacji i dokonaniu ustawowych czynności przez organy ścigania dawał czasami podstawę do wszczęcia śledztwa. Podobnie jak w poprzednim roku przekazywane przez GIIF informacje o transakcjach były również wykorzystywane w prowadzonych już śledztwach, w szczególności dotyczących działalności zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się nielegalnym obrotem olejem napędowym, olejem rzepakowym, zakupem wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy i ich przemytem na teren Europy Zachodniej lub też nielegalnym obrotem sterydami i nielegalnymi substancjami farmakologicznymi.

Niejednokrotnie przesłane przez GIIF informacje stanowiły też podstawę do opracowania przez prokuratorów pisemnych wniosków do GIIF o udostępnienie informacji zgromadzonych w trybie i zakresie przewidzianym przepisami ustawy na potrzeby prowadzonego postępowania karnego. Przeprowadzone w związku z powiadomieniami GIIF postępowania przygotowawcze umożliwiły przedstawienie wielu osobom zarzutów popełnienia przestępstwa oraz odzyskanie środków majątkowych o wielomilionowej wartości. W wielu przypadkach koordynacja działań GIIF i uprawnionych organów ścigania doprowadziła do aresztowań członków grup przestępczych oraz blokady rachunków bankowych z wartościami majątkowymi, pochodzącymi z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Zgodnie z treścią art. 4a ust 3 *ustawy*, Minister Sprawiedliwości przekazuje GIIF dane zbiorcze „o liczbie postępowań karnych, liczbie osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie, i osób nieprawomocnie i prawomocnie skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego*, oraz o wartościach majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, blokady i wstrzymania transakcji lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek – w terminie 2 miesięcy od zakończenia roku, za który przekazywane są informacje”.

Wg danych przekazanych z Ministerstwa Sprawiedliwości pismem z dnia 17 marca 2014 r. wynika, że w 2013 r. wszczęto 170 sądowych postępowań karnych o przestępstwo z art. 299 *Kodeksu karnego* wobec 524 osób. Jednocześnie w zeszłym roku za popełnienie ww. przestępstwa nieprawomocnie skazano 105 osób, a prawomocnie 230. W przedmiotowych postępowaniach:

- dokonano zabezpieczeń majątkowych w wysokości 12 121 532,- PLN,
- orzeczono przepadek mienia w wysokości 21 677 426,- PLN (plus samochód marki Audi bez określonej wartości).

Jednocześnie Ministerstwo Sprawiedliwości poinformowało, że nie odnotowano orzeczeń zajęcia, zamrożenia środków, blokady czy wstrzymania transakcji ani prowadzenia przez sądy powszechne postępowań karnych w związku z przestępstwami z art. 165a *Kodeksu karnego*.

Dodatkowo, z danych uzyskanych z Prokuratury Generalnej wynika, że w 2013 r. w związku z podejrzeniem prania pieniędzy:

- wszczęto 212 postępowań przygotowawczych (w tym 76 postępowań w fazie *ad personam* dotyczące 190 podejrzanych),
- sporządzono 65 aktów oskarżenia wobec 198 osób,
- umorzono 113 śledztw,
- odmówiono wszczęcia śledztwa w 11 przypadkach,
- wydano 37 wyroków skazując 129 osób.

W ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych objęto zabezpieczeniem majątkowym mienie o łącznej wartości 326 450 686,35 PLN.

Jako efekty postępowań wszczętych na bazie zawiadomień GIIF, Prokuratura Generalna wskazała 25 aktów oskarżenia o czyny określone w art. 299 *Kodeksu karnego* dotyczących 46 oskarżonych¹ oraz 14 wyroków dotyczących 67 skazanych.

Z analizy otrzymanych w ubiegłym roku uzasadnień postanowień o umorzeniu postępowań oraz postanowień o odmowie wszczęcia postępowania w sprawach o pranie pieniędzy wynika, że – podobnie jak w latach wcześniejszych – najczęstszą przyczyną umorzeń i odmów wszczęcia postępowania było stwierdzenie niewystąpienia znamion czynu zabronionego z uwagi na brak wskazania przez GIIF przestępstwa pierwotnego (tj. bazowego) w stosunku do prania pieniędzy, nieprzedstawienie przez GIIF dowodów na przestępstwo bazowe, a także nieuznawanie przez prokuratorów przestępstw karnoskarbowych jako przestępstw bazowych dla prania pieniędzy. Ponadto zauważono, że umorzeniom postępowań karnych z art. 299 *Kodeksu karnego* towarzyszyły przypadki postawienia zarzutów w związku z popełnieniem czynów zabronionych innych niż pranie pieniędzy lub ww. postanowienia o umorzeniu postępowania były w wielu przypadkach częściowe i odnosiły się do wybranych osób podejrzanych.

Zauważany od paru lat niniejszy problem stał się podstawą do zorganizowania w marcu 2013 r. spotkania przedstawicieli Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów z przedstawicielami Prokuratury Generalnej i Prokuratur Okręgowych. W spotkaniu uczestniczyli także reprezentanci organów kontroli skarbowej. Tematem spotkania była współpraca GIIF z prokuraturami i innymi organami administracji publicznej w celu wypracowania sprawnego współdziałania przy realizacji postępowań prokuratorskich. Należy zwrócić uwagę, że od dnia 23 lipca 2013 r. – w związku z nowelizacją *kodeksu postępowania karnego* i wprowadzeniem art. 306 par. 1a – GIIF ma prawo składania zażalenia na umorzenie postępowania (dotychczas przysługiwało mu prawo składania zażalenia jedynie na odmowę wszczęcia postępowania).

3.1.2. Przykładowe kierunki analiz

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw karnoskarbowych

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2013r. w zawiadomieniach przesyłanych do GIIF najczęściej wskazywano transakcje mające na celu wyłudzenie zwrotu lub niepłacenie należnego podatku VAT, powodując uszczuplenie należności Skarbu Państwa, jednocześnie zagrażając legalnie działającym w danej branży podmiotom. Zawiadomienia od instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących dotyczyły przede wszystkim obrotu metalami szlachetnymi, sprzętem elektronicznym, komponentami biopaliw, elementami stalowymi. Są to analogiczne obszary ryzyka związanego z przestępstwem prania pieniędzy, do obszarów wskazanych w sprawozdaniach GIIF za poprzednie lata. Transakcje opisane w tych zawiadomieniach przeprowadzane są przez powiązane i współpracujące ze sobą podmioty. Organizatorzy tzw. „transakcji karuzelowych” transferują, przez rachunki należące do sieci podmiotów, środki finansowe w celu stworzenia pozorów dokonywania legalnych transakcji handlowych. Aby utrudnić organom państwowym stwierdzenie, że transfery te nie mają

¹ Z informacji spływających do GIIF wynika, że wynikiem postępowań prowadzonych na podstawie zawiadomień GIIF były także akty oskarżeń o inne przestępstwa niż określone w art. 299 *Kodeksu karnego*.

związku z rzeczywistą sprzedażą towarów, często firmy i spółki, zaangażowane w proceder, funkcjonują przez krótki okres i co pewien czas zastępowane są przez kolejne podmioty, pełniąc rolę „znikających podatników”. Przy transakcjach wewnątrzwspólnotowych firmy te najczęściej przekazują środki na rachunki kontrahentów zagranicznych. Zasilane są natomiast, przez legalnie działające podmioty, które wywiązują się ze swoich zobowiązań wobec organów podatkowych. Są to firmy pośredniczące, pełniące rolę tzw. „bufora”, których celem jest zakamuflowanie pozorności obrotu handlowego w transakcjach krajowych.

Z doświadczenia GIFF wynika, że coraz częściej właścicielami podmiotów tzw. „znikających podatników”, są cudzoziemcy, którzy udziały w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością nabywają od podmiotów trudniących się zakładaniem i odsprzedażą udziałów w tego rodzaju podmiotach gospodarczych. Nowy właściciel spółki przekazuje organizatorom omawianego proceduru pełnomocnictwa oraz kody dostępu umożliwiające prowadzenie pełnego zakresu działalności przez spółkę. Siedziby tych spółek mieszczą się pod adresami tzw. wirtualnych biur, czyli lokali wspólnych dla wielu firm. Natomiast przeważającym rodzajem prowadzonej działalności takich spółek (dane zawarte w rejestrze REGON) jest wskazany obszar bez sprecyzowania konkretnej branży np. „działalność agentów zajmujących się sprzedażą towarów różnego rodzaju”.

Pranie pieniędzy pochodzących z obrotu wirtualną walutą

W 2013 r., podobnie jak rok wcześniej, obserwowano relatywnie nowe zjawisko wykorzystywane w procederze prania pieniędzy – obrót wirtualną walutą *Bitcoin* (BTC). Waluta ta została stworzona w 2008 r. prawdopodobnie przez osobę przedstawiającą się jako Satoshi Nakamoto. Jednostki BTC mogą zostać zapisane na komputerze osobistym w formie pliku (portfela) lub być przetrzymywane w prowadzonym przez osoby trzecie zewnętrznym serwisie zajmującym się przechowywaniem takich portfeli. Pozwala on na przechowywanie plików z kryptowalutą na komputerze, na pendrivie lub na telefonie. Budowa BTC umożliwia także anonimowe posiadanie własności oraz transfery pieniężne. Zakupu wirtualnej waluty można dokonać na dwa sposoby – nabywając je na specjalistycznej giełdzie lub od osoby prywatnej. BTC można płacić zarówno za realne dobra jak i za usługi internetowe. Na świecie istnieje również możliwość nabywania jednostek BTC poprzez coraz bardziej rozpowszechnioną sieć bankomatów dedykowaną obrotowi tą walutą. W ostatnim okresie ATM z *Bitcoinami* pojawiły się m.in. w takich krajach jak Kanada, USA, Słowacja, Finlandia, Hongkong.

Zwraca uwagę kształtowanie się kursu omawianej waluty, która pomimo tzw. „dołków” w kolejnych fazach jej notowań na rynku walutowym odrabia straty, co może wskazywać na rosnący popyt na nią pomimo spekulacyjnego charakteru BTC.

Z informacji przekazywanych od instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy wynika, że zorganizowane grupy przestępcze wykorzystują *Bitcoin* do przekazywania pomiędzy sobą środków pieniężnych, których źródłem jest sprzedaż np. (m.in.) niedozwolonych farmaceutyków czy też narkotyków. W końcowej fazie operacji BTC są wymieniane (np. na giełdach BTC) na formę „tradycyjnej waluty” i wprowadzane dalej do obiegu gospodarczego.

W 2013r. aspekty dotyczące *Bitconów* były niejednokrotnie podejmowane na forach międzynarodowych. Działania związane z regulacją statusu prawno-skarbowego funkcjonowania tejże waluty są prowadzone przez organy rządowe wielu państw.

W realiach Polski, w 2013 r. odnotowano znaczący wzrost zainteresowania omawianą walutą. Istotny jest również fakt, że z biegiem czasu powstaje coraz więcej podmiotów gospodarczych, które akceptują zapłatę w BTC za towar lub świadczone usługi. Intensywny

rozwój BTC kreuje określony rynek w ramach ogólnie rozumianej globalizacji gospodarek światowych.

Pranie pieniędzy pochodzących z obrotu nielegalnymi substancjami farmakologicznymi

Informacje przekazywane do GIIF o transakcjach podejrzanych czasami dotyczą specyficznych sytuacji, gdy znaczna grupa osób dokonuje jednorazowych płatności na rachunki osób lub firm. Transakcje zasilające realizowane są za pośrednictwem przekazów pocztowych i pieniężnych lub z rachunków operatorów płatności. Niejednokrotnie kwoty zasileń powtarzają się, co wskazuje, że są one związane z zapłatą za jednorodne grupy towarów. Zdarza się, że osoby dokonujące płatności wskazują innych beneficjentów przelewów niż faktyczni właściciele zasilanych rachunków. Z reguły większość środków wypłacana jest w gotówce. Wyniki analiz przeprowadzonych na bazie powyższych informacji są zazwyczaj przekazywane organom ścigania i stanowią podstawą do podjęcia działań przez prokuraturę lub policję w celu weryfikacji osób biorących udział w potencjalnie nielegalnej działalności. W części przypadków zgromadzone informacje wskazują, że analizowane transfery miały związek z nielegalnym obrotem substancjami farmakologicznymi.

W ten sposób GIIF odnotował kilka przypadków dotyczących nielegalnego handlu substancjami farmakologicznymi. W ramach prowadzonych analiz ustalono, że na terenie Polski funkcjonują zorganizowane grupy przestępcze, które sprzedają niedozwolone substancje farmakologiczne o działaniu anabolicznym poprzez witryny internetowe. Oferowane produkty są przedstawiane jako środki lecznicze. *Modus operandi* omawianego proceduru przedstawia się następująco: osoby zainteresowane zakupem składają zamówienie przez stronę internetową. Przyjmujący zamówienie przekazuje kupującemu poprzez adres e-mail, bądź komunikator internetowy kwotę do zapłaty oraz numer rachunku bankowego, na który należy wpłacić należność. Uzyskane w ten sposób środki pieniężne są wprowadzane do obrotu gospodarczego. Hurtowa sprzedaż ww. nielegalnych środków farmakologicznych jest również prowadzona poza terytorium RP. Substancje te są przesyłane również np. do Wielkiej Brytanii, Malty, Hiszpanii i innych państw również spoza UE (Chiny, Singapur).

Pranie pieniędzy pochodzących z wyłudzeń dotacji

W 2013r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej odnotował przypadki prania pieniędzy poprzez wprowadzanie do obiegu finansowego środków pieniężnych pochodzących z przestępstwa wyłudzenia dotacji Unii Europejskiej (UE). Z posiadanych danych wynika, że tego typu działaniami mogą zajmować się zorganizowane grupy przestępcze, które wykorzystują tzw. „słupy” (osoby podstawione), czy też specjalnie stworzone do tego celu firmy mające na celu realizację określonych faz mechanizmu w ramach tego proceduru przestępczego.

Nie jest wykluczone, że nierzadko skomplikowana forma udzielania tychże dotacji oraz niezbędna wiedza merytoryczna wymuszają angażowanie do niniejszego proceduru osób posiadających określoną wiedzę specjalistyczną związaną z produktem lub usługą, w związku z którą jest udzielana dana dotacja.

Wzrost liczby spraw odnoszących się do problemu wyłudzeń dotacji UE oraz dynamicznie rosnąca wielkość środków pieniężnych pozyskanych w ten sposób przez osoby zaangażowane w omawiane przestępcze działania skłaniają do stworzenia określonych, nowych procedur prawnych zapobiegających i uszczelniających przekazywanie tychże funduszy. Poprawa właściwego nadzoru nad dystrybucją środków UE jest celem mającej powstać Mazowieckiej Grupy Roboczej ds. przeciwdziałania nieprawidłowościom i przestępstwom na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej, która ma działać pod auspicjami wiceministra

finansów – Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej oraz Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej. Jej funkcjonowanie powinno zawęzić spectrum dokonywanych wyłudzeń dotacji, a w konsekwencji zmniejszyć skalę omawianego procederu.

3.2. Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu

Zadania GIIF polegające na uzyskiwaniu, gromadzeniu, przetwarzaniu i analizowaniu informacji w trybie określonym w ustawie oraz podejmowaniu działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wpisują się w architekturę współpracujących ze sobą służb, organów i instytucji zaangażowanych w szeroko rozumiane działania antyterrorystyczne i tworzących polski system antyterrorystyczny. GIIF uzyskuje informacje nie tylko od organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innych państwowych jednostek organizacyjnych, ale również od osób i organizacji szeroko rozumianego sektora prywatnego.

W ramach realizacji swoich zadań z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu w 2013 r. GIIF wszczął 7 postępowań dotyczących podejrzanych transakcji, które potencjalnie mogły mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Przedmiotowe postępowania były prowadzone zarówno na podstawie zawiadomień od instytucji obowiązanych, jak i z własnej inicjatywy GIIF. W większości przypadków do wszczęcia tych postępowań doprowadziła analiza transakcji przeprowadzanych przez osoby pochodzące z krajów podejrzewanych o wspieranie terroryzmu lub z krajów, na których terenie aktywnie działają ugrupowania terrorystyczne. Analizie poddawano zarówno transakcje mające charakter działalności legalnej, jak i transakcje, co do których wstępna weryfikacja pozwalała przyjąć za uprawdopodobnione, że badana działalność może mieć charakter przestępczy. Sprawdzano również takie transakcje, w których dane osobowe zleceniodawcy bądź beneficjenta pokrywały się z danymi osób, które figurowały na międzynarodowych listach osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną. W wyniku przeprowadzonej analizy w zakresie ww. postępowań analitycznych, a także postępowań wcześniej założonych oraz informacji uzyskanych na podstawie art. 8 ust. 3 [ustawy](#), w 2013 r. GIIF skierował, w trybie art. 33 ust. 3 [ustawy](#), 9 powiadomień do Centrum Antyterrorystycznego Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Ponadto w 2013 r. otrzymał 11 wniosków o informacje w trybie przewidzianym w ustawie w związku z weryfikacją przez uprawnione organy podejrzeń dot. działalności terrorystycznej.

Generalny Inspektor jest członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych (MZTZ), organu pomocniczego Rady Ministrów, który ma zapewniać współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Działania przedmiotowego Zespołu koncentrują się na poziomie strategicznym dla polskiego systemu zabezpieczenia antyterrorystycznego. W 2013 r. GIIF oraz jego przedstawiciele uczestniczyli w pracach w/w Zespołu oraz w pracach Zespołu Zadaniowego – Stałej Grupy Ekspertckiej (SGE), wspierającego merytorycznie MZTZ. Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych w 2013 roku przygotował – z udziałem przedstawicieli Generalnego Inspektora – projekt Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2014-2019. Narodowy Program Antyterrorystyczny będzie dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki polityki antyterrorystycznej Państwa,

w tym będzie określał niezbędne działania Państwa służące podniesieniu stanu przygotowania na wystąpienie ewentualnych zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Realizując swoje ustawowe zadania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu GIIF współpracuje z Centrum Antyterrorystycznym Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW). Centrum jest funkcjonującą w systemie całodobowym przez 7 dni w tygodniu jednostką koordynacyjno-analityczną w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi i jego zwalczania. Oprócz współpracy krajowej GIIF rozwija również współpracę międzynarodową, np. przed Igrzyskami Olimpijskimi w Soczi rozszerzono dwustronne porozumienie o współpracy z Federacją Rosyjską (tzw. *Memorandum of Understanding*) o sprawy dotyczące współpracy w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu (dotychczas porozumienie dotyczyło tylko przeciwdziałania praniu pieniędzy).

4. KONTROLE

4.1. Kontrole przeprowadzone przez GIIF

GIIF na 2013 rok zaplanował i przeprowadził 16 kontroli w następujących instytucjach obowiązanych:

- Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie – 2,
- Banki krajowe – 3,
- Przedsiębiorcy w rozumieniu *ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, ze zm.) prowadzący działalność w zakresie obrotu metalami lub kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi – 1,
- Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych – 2,
- Firmy Inwestycyjne – 4,
- Fundacje – 1,
- Notariusze – 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawnione zostały nieprawidłowości w realizowaniu przez instytucje obowiązane obowiązków wynikających z ustawy. Stwierdzone nieprawidłowości to:

- 1) Braki natury formalnej, tj. niedostosowanie wewnętrznych procedur do aktualnie obowiązujących przepisów ustawy, m.in. poprzez nieuwzględnianie wszystkich wymaganych prawem zapisów.
- 2) Nieprawidłowości merytoryczne:
 - brak rejestracji transakcji o równowartości przekraczającej 15.000 Euro, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy;
 - przekraczanie terminu rejestracji tych transakcji, określonego w § 2 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 r. w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczenia danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej* (Dz. U. z 2001 r. Nr 113, poz. 1210 ze zm.),
 - niestosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, w szczególności: brak identyfikacji beneficjenta rzeczywistego; nieuzyskiwanie informacji dotyczących celu i zamierzonego przez klienta charakteru stosunków gospodarczych oraz brak bieżącego monitorowania stosunków gospodarczych z klientem, w tym badania przeprowadzanych transakcji w celu zapewnienia, że przeprowadzane transakcje są zgodne z wiedzą instytucji obowiązanej o kliencie i profilu jego działalności oraz z ryzykiem, a także, w miarę możliwości, badania źródła pochodzenia wartości majątkowych oraz bieżącego aktualizowania posiadanych dokumentów i informacji.
 - nieprzechowywanie przez wymagany okres informacji uzyskanych w wyniku stosowania tych środków bezpieczeństwa finansowego,
 - nieprzechowywanie przez wymagany okres udokumentowanych wyników analizy transakcji.

Zgodnie z art. 27 *ustawy*, informacje o wynikach kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów GIIF przekazywane były instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania służbowego.

4.2. Kontrole przeprowadzone przez instytucje nadzorujące

Zgodnie z przepisem art. 21 ust. 4 *ustawy*, instytucje nadzorujące przekazują do GIIF informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Z danych będących w posiadaniu GIIF wynika, że w 2013 roku:

- Narodowy Bank Polski – przeprowadził 1225 kontroli, podczas których skontrolowano 1507 przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową²,
- Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa – przeprowadziła 22 kontrole w Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo Kredytowych,
- Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła 44 kontrole,
- prezesi sądów apelacyjnych – przeprowadzili 135 wizytacji w Kancelariach Notarialnych,
- naczelnicy urzędów celnych – przeprowadzili 116 kontroli w podmiotach prowadzących salony gier i kasyna gry,
- Urzędy Kontroli Skarbowej – przeprowadziły 69 kontroli u przedsiębiorcy w rozumieniu *ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, ze zm.).

Materiał dowodowy zgromadzony w toku kontroli i przekazywany do GIIF przy wynikach kontroli stanowi podstawę dla GIIF do nakładania kar pieniężnych.

4.3. Postępowania administracyjne w zakresie nakładania kar pieniężnych

Postępowania w sprawie nałożenia kar pieniężnych na instytucje obowiązane za nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków, o których mowa w art. 34a *ustawy* prowadzone są na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Nakładanie kar pieniężnych należy do właściwości GIIF. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej GIIF uwzględnia rodzaj i zakres naruszenia, dotychczasową działalność instytucji oraz jej możliwości finansowe.

W 2013 r. GIIF wszczął 34 postępowania administracyjne w sprawie nałożenia na instytucje obowiązane kar pieniężnych za nieprzestrzeganie przepisów ustawy. Na podstawie wyników własnych kontroli GIIF wszczęło 8 postępowań (tj. 23,52% ogółu wszczętych postępowań), a 26 postępowań (76,48% ogółu wszczętych postępowań) – na podstawie wyników kontroli, o których mowa w art. 21 ust. 3 *ustawy*³.

² Różnica wynika z tego, że jeden przedsiębiorca może prowadzić działalność w kilku miejscach.

³ Zgodnie z art. 21 ust. 3 *ustawy* Kontrolę, o której mowa w ust. 1, realizują również w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach:

- 1) Prezes Narodowego Banku Polskiego - w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność kantorową;
- 2) Komisja Nadzoru Finansowego;
- 3) właściwi naczelnicy urzędów celnych w stosunku do podmiotów urządzających i prowadzących gry losowe, zakłady wzajemne, gry na automatach oraz gry na automatach o niskich wygranych;
- 4) prezesi sądów apelacyjnych - w odniesieniu do notariuszy;

Generalny Inspektor Informacji Finansowej wydał w 2013 r. 55 decyzji administracyjnych, z czego:

- 8 decyzjami umorzono prowadzone postępowania administracyjne,
- 47 decyzjami nałożono na instytucje obowiązane kary pieniężne w wysokości od 500 do 550 000 zł.

W 2013 r. GIIF oraz Minister Finansów jako organ odwoławczy w wydanych decyzjach określili kary pieniężne na łączną kwotę 1 496 300 zł. Nałożone kary pieniężne stanowiły dochód budżetu państwa.

Od wydanych przez GIIF decyzji wniesiono w 2013 r. 6 odwołań do Ministra Finansów. Minister Finansów utrzymał w mocy 2 decyzje GIIF, w 1 przypadkach Minister Finansów uchylił decyzje GIIF w części, w 2 przypadkach Minister Finansów uchylił decyzję GIIF w całości i na nowo orzekł w sprawie, natomiast w 1 przypadku Minister Finansów umorzył postępowanie. Ponadto w 2013 r. Minister Finansów wydał decyzje w związku z 3 odwołaniami wniesionymi w 2012 r. W 1 przypadku Minister Finansów utrzymał w mocy decyzję GIIF, w 1 przypadku uchylił w części decyzję GIIF, natomiast w 1 przypadku uchylił decyzję w całości i orzekł w sprawie na nowo.

W 2013 r. złożono 2 skargi na decyzje Ministra Finansów do Warszawskiego Sądu Administracyjnego. W następstwie skarg złożonych w 2013 r. odbyła się 1 rozprawa, w wyniku której Warszawski Sąd Administracyjny oddalił skargę Strony. Ponadto w 2013 r. odbyła się 1 rozprawa będącą wynikiem skargi złożonej w 2012 r. w której Warszawski Sąd Administracyjny uchylił decyzję Ministra Finansów i poprzedzającą ją decyzję GIIF.

5) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa;
6) właściwi wojewodowie lub starostowie - w odniesieniu do stowarzyszeń;
7) organy kontroli skarbowej.

5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA

5.1. Wymiana informacji z jednostkami krajowymi

W roku 2013 GIIF udzielał odpowiedzi na wnioski kierowane w trybie art. 32 i 33 *ustawy* oraz zapytania otrzymywane w ramach systemu Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych.

5.1.1. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi prokuratury i sądami

GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych prokuratury 400 wniosków (w 2012 r. – 324, w 2011 r. – 259) dotyczących 2823 podmiotów (w 2012 r. – 2531, wobec 2140 w 2011 r.). Najczęściej identyfikowane uchybienia formalne:

- wnioski o historii rachunków i wszelką dokumentację bankową, które nie występują w zasobach GIIF (w związku z postępowaniami nadzorowanymi przez prokuratora z art.299 *Kodeksu karnego* na podstawie zawiadomień z innych źródeł lub z postępowaniami karnymi dotyczącymi innych przestępstw niż przestępstwo prania pieniędzy),
- prośby o wystąpienie przez GIIF do instytucji obowiązanych w celu ustalenia rachunków bankowych, w związku z postępowaniami karnymi nadzorowanymi przez jednostki organizacyjne prokuratury, a prowadzonymi na podstawie zawiadomień ze źródeł innych niż GIIF,
- wnioski o uzyskanie danych z monitoringu bankowego,
- prośby dotyczące uzyskania oryginałów dokumentacji źródłowej transakcji lub oryginałów umów o prowadzenie rachunków,
- kierowanie, zamiast wniosków o udzielenie informacji, postanowień o żądaniu wydania rzeczy i przeszukaniu, które w przypadku organów informacji finansowej nie mają zastosowania.

W roku 2013 odnotowano wzrost liczby wniosków kierowanych przez jednostki organizacyjne prokuratury, zawierających niepełne dane identyfikacyjne podmiotów, co w rezultacie wydłużało termin ich realizacji w związku z koniecznością uzupełniania brakujących danych.

GIIF odnotował również 2 wnioski o udzielenie informacji, które złożyły sądy cywilne. Należy jednak zaznaczyć, że GIIF na podstawie przepisów ustawy może udostępniać informacje wyłącznie na wniosek sądów karnych.

Podobnie jak w latach 2010-2012, jednostki organizacyjne prokuratury na podstawie przepisów ustawy przekazywały informacje na temat:

- przedstawienia zarzutu popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego*.
- wszczęcia oraz zakończenia postępowania w sprawie o przestępstwa, o których mowa w art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego*.

Znaczna część tych informacji nie zawierała jednak np. informacji na temat osób, wobec których wszczęto postępowanie z art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego* lub danych na temat okoliczności, wskazujących na podejrzenie popełnienia tych rodzajów przestępstw. W takich sytuacjach GIIF występował o uzupełnienie informacji, bowiem brak danych osób lub podmiotów, pozostających w zainteresowaniu jednostki organizacyjnej prokuratury uniemożliwiał wykonanie ustawowego obowiązku określonego w art. 14 ust. 4 *ustawy*.

Warto odnotować fakt, że – w przypadku uzyskiwania odpowiedzi od GIIF na podstawie art. 14 ust. 4 *ustawy*, w sytuacjach gdy stwierdzono, że podmioty występowały jako strony informacji o transakcjach objętych przepisami ustawy – jednostki organizacyjne prokuratury prawie każdorazowo zwracały się o dodatkowe informacje, działając na podstawie art. 32 ust. 1 *ustawy*. Uzyskane na tej podstawie dane pozwoliły, przynajmniej w kilku przypadkach, znacznie poszerzyć zakres przedstawianych zarzutów osobom podejrzanym o popełnienie przestępstwa.

W 2013 r. odnotowano również sytuacje, w których jednostki organizacyjne prokuratury przekazywały w ramach jednego pisma informacje na podstawie art. 14 ust. 2 i 3 *ustawy*, wnioskując równocześnie o dane na podstawie art. 32 ust. 1 *ustawy*, co umożliwiało szybszą wymianę informacji.

GIIF łącznie odnotował 55 informacji tego rodzaju przesłanych przez prokuratury. Przekazane dane dotyczyły łącznie 377 podmiotów. Do najczęściej przekazywanych informacji należały te, w których wskazywano na wszczęcie postępowania z art. 299 *Kodeksu karnego* lub takie, w których przedstawiano osobom zarzuty z art. 299 *Kodeksu karnego*. W przynajmniej kilkunastu takich przypadkach jednostki organizacyjne prokuratury dołączały dodatkowo prośbę o rozważenie podjęcia przez GIIF czynności ustawowych określonych w art. 18a *ustawy* i dalszych.

W ramach współdziałania GIIF z Prokuraturą Generalną, w dniu 18 marca 2013 r. w Ministerstwie Finansów zostało zorganizowane seminarium p.t. „Współpraca Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z prokuraturą – aspekty praktyczne”. W trakcie tego spotkania jego uczestnicy omawiali praktyczne przykłady, związane przede wszystkim z wymianą informacji pomiędzy GIIF a prokuraturami. Przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości z całej Polski, w ramach prowadzonego panelu dyskusyjnego, przedstawiali swoje doświadczenia w zakresie praktycznych aspektów, związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w tym w kontekście ich współpracy z jednostką analityki finansowej (GIIF).

W październiku 2013 r. przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej zrealizowali prelekcję dla przedstawicieli jednostek organizacyjnych prokuratury z województwa wielkopolskiego oraz przedstawicieli organów ścigania, organów kontroli skarbowej oraz członków Wielkopolskiej Grupy Roboczej ds. przeciwdziałania przestępstwom skarbowym przeciwko obowiązkom podatkowym i rozliczeniom z tytułu dotacji i subwencji. Spotkanie odbyło się w siedzibie Prokuratury Okręgowej w Poznaniu.

5.1.2. Współpraca z organami kontroli skarbowej, organami skarbowymi i organami celnymi.

W 2013 r. GIIF otrzymał łącznie 1415 wniosków (w 2012 r. – 597) od organów pochodzących z resortu finansów.

GIIF otrzymał 7 wniosków od Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, ponadto 1361 wniosków (w 2012 r. – 546) od dyrektorów urzędów kontroli skarbowej.

Na liczbę 1361 wniosków składały się wnioski od:

- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Białymstoku – 149
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy – 27
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Gdańsku – 204
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Katowicach – 16
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Kielcach – 17
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie – 225
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Lublinie – 80
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Łodzi – 12
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Olsztynie – 20
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Opolu – 6
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Poznaniu – 103
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Rzeszowie – 35
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Szczecinie – 130
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie – 230
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej we Wrocławiu – 69
- Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Zielonej Górze – 38

Należy podkreślić, że od roku 2006 w dużej mierze z inicjatywy GIIF systematycznie zwiększano możliwy ustawowo zakres współpracy z organami kontroli skarbowej, m.in. z powodu narastającej skali tzw. przestępczości skarbowej. Jeszcze w 2006 r. GIIF otrzymał łącznie tylko 14 wniosków od organów kontroli skarbowej, a w 2012 r. – aż 1368.

Należy dodać, że organy kontroli skarbowej, ze względu na skalę współpracy, niemal w każdym przypadku wykorzystywały ujednolicony szablon wniosku o udzielenie informacji, uzgodniony w grudniu 2006 r. z Departamentem Kontroli Skarbowej MF.

W 2013 r. podobnie jak w latach poprzednich, kilka wniosków dyrektorów urzędów kontroli skarbowej zawierało braki formalno-prawne w przypadku występowania o informacje objęte tajemnicą bankową, bez zastosowania właściwego trybu określonego w przepisach *ustawy z dnia 28 września 1991 o kontroli skarbowej* (Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz. 276, ze zm.).

GIIF otrzymał również 10 wniosków o udzielenie informacji pochodzących od dyrektorów izb skarbowych (6 w 2012 r.)

Od lipca 2011 r. umożliwiono Szefowi Służby Celnej lub osobom przez niego upoważnionym występowanie z wnioskiem o informacje do GIIF na podstawie art. 33 ust. 2 pkt 1a *ustawy*. W związku z tym, Szef Służby Celnej w 2013 r. złożył 29 wniosków o udzielenie informacji (w 2012 r. – 27).

Do GIIF wpłynęły także 2 wnioski od dyrektorów izb celnych.

GIIF otrzymał też 5 wniosków przekazanych przez naczelników urzędów skarbowych. Należy jednak zaznaczyć, że naczelnicy urzędów skarbowych nie są organami uprawnionymi do występowania o informacje o transakcjach objętych przepisami *ustawy* w trybie art. 32 i 33 *ustawy*.

Rok 2013 stał pod znakiem bardzo znaczącego poszerzenia współpracy z organami kontroli skarbowej, w szczególności w postępowaniach, które prowadzono we współpracy z przedstawicielami wywiadu skarbowego lub inspektorami kontroli skarbowej. Zacieśnienie współpracy miało również wymierny efekt w postaci przekazywanych zawiadomień przez GIIF do jednostek organizacyjnych prokuratury, jak również w postaci powiadomień przekazywanych do organów kontroli skarbowej oraz organów ścigania.

Przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej przeprowadzili także szkolenia dla osób reprezentujących organy kontroli skarbowej, a dotyczące zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu – współdziałania jednostek współpracujących z GIIF oraz realizacji ustawowej kontroli w instytucjach obowiązanych:

- dla przedstawicieli UKS w Poznaniu oraz członków Wielkopolskiej Grupy Roboczej ds. przeciwdziałania przestępstwom skarbowym przeciwko obowiązkom podatkowym i rozliczeniom z tytułu dotacji i subwencji – 2 prelekcje w kwietniu 2013 r.,
- dla przedstawicieli Departamentu Wywiadu Skarbowego MF i przedstawicieli organów kontroli skarbowej (Wydziałów Wywiadu Skarbowego) w sierpniu 2013 r.

Ponadto wygłosili prelekcje w ramach 3 warsztatów dotyczących zwalczania przestępczości skarbowej, zatytułowanych: Zidentyfikowane mechanizmy oszustw w podatku od towarów i usług związane z obrotem wewnątrzwspólnotowym. Praktyczne aspekty wykrywania i zwalczania oszustw w podatku VAT – z udziałem przedstawicieli organów kontroli skarbowej i organów ścigania, w tym prokuratorów:

- w maju 2013 r. w Fojutowie
- we wrześniu 2013 r. w Fojutowie
- w listopadzie 2013 r. w Giżycku.

5.1.3. Współpraca z organami podległymi ministrowi spraw wewnętrznych

GIIF w 2013 r. otrzymał bezpośrednio od ministra właściwego do spraw wewnętrznych 3 wnioski o udzielenie informacji.

GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych Policji 171 wniosków (164 w 2012 r.), które dotyczyły 1232 podmiotów (1277 w 2012 r.), przy czym znacząca część wniosków została przekazana od uprawnionych osób reprezentujących:

- Wydział do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Ekonomicznej Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji (CBŚ KGP),
- Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji
- Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji.

Współpraca w zakresie realizacji wniosków na potrzeby przedstawicieli organów policji, podobnie jak w poprzednich latach, przebiegała sprawnie i efektywnie. Szczególnie istotna przy wymianie informacji z jednostkami Policji była jakość treści uzasadnień do wniosków, która niejednokrotnie stanowiła przyczynek do dalszej korespondencji z GIIF, m.in. w ramach stosowanych w tym zakresie powiadomień przygotowywanych na podstawie art. 33 ust. 3 [ustawy](#).

W 2013 r. GIIF udzielił odpowiedzi na 31 wniosków, przekazanych przez uprawnionych przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej, a dotyczących 143 podmiotów.

Należy zaznaczyć, że jednostki nadzorowane i podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych skrupulatnie wypełniały obowiązki określone w art. 14 ust. 2 pkt 1 *ustawy*, co w sposób znaczący rozszerzyło współpracę. Na podstawie otrzymywanych informacji GIIF mógł skuteczniej wypełniać ustawowe obowiązki, włącznie z zastosowaniem instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a *ustawy* i dalszych. Należy podkreślić, że wykorzystywanie tak znowelizowanych przepisów *ustawy* umożliwiło współpracę w zakresie analiz prowadzonych przez GIIF już na etapie pracy operacyjno-rozpoznawczej służb podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Najszerzej ten rodzaj wymiany informacji wykorzystywany był przez Wydział do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Ekonomicznej Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji. Poza pisemną wymianą informacji organizowano też spotkania robocze, dotyczące współpracy bieżącej, w tym w szczególności z przedstawicielami CBS KGP.

GIIF otrzymał 30 takich informacji z jednostek organizacyjnych Policji dotyczących 323 podmiotów (w szczególności od CBS KGP).

W 2013 r. przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w następujących spotkaniach dla przedstawicieli organów policji i straży granicznej, przedstawiając kwestie współpracy z GIIF oraz problematykę przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu:

- szkoleniach dla przedstawicieli organów straży granicznej, przeprowadzonych w Centralnym Ośrodku Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie i w Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, w zakresie współpracy pomiędzy GIIF a organami straży granicznej (5 szkoleń w 2013 r.),
- szkoleniach zorganizowanych przez Komendę Główną Policji dla funkcjonariuszy zajmujących się zwalczaniem przestępczości Gospodarczej (2 spotkania w listopadzie/grudniu 2013 r.),
- szkoleniu dla funkcjonariuszy Komendy Stołecznej Policji (w czerwcu 2013 r.),
- szkoleniu dla funkcjonariuszy Zarządu w Białymstoku CBS KGP oraz KWP w Białymstoku (w lipcu 2013 r.),
- szkoleniu dla funkcjonariuszy Zarządu w Krakowie CBS KGP oraz KWP w Krakowie (w lipcu 2013 r.),
- corocznej konferencji w zakresie odzyskiwania mienia organizowanej przez Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji (we wrześniu 2013 r.).

5.1.4. Współpraca z Szefem ABW

GIIF otrzymał 161 wniosków (109 w 2012 r.) dotyczących 1221 podmiotów (875 w 2012 r.), a także 7 informacji przekazanych na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, które dotyczyły 25 podmiotów.

Współpraca z przedstawicielami ABW jest coraz bardziej sprawna, w szczególności w zakresie stosowania przepisów określonych w art. 14 ust. 2 *ustawy* i w następstwie – zastosowania instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a *ustawy* i dalszych. Z przedstawicielami ABW przeprowadzono liczne spotkania uzgodnieniowe w sprawach równoległe prowadzonych czynności ustawowych.

Ponadto przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej w lutym 2013 r. uczestniczyli w naradzie kierownictwa ABW, podczas której omówiono aspekty dotyczące wymiany informacji pomiędzy Szefem ABW a GIIF.

5.1.5. Współpraca z Szefem CBA

GIIF otrzymał z CBA 40 wniosków (14 w 2012 r.) dotyczących 355 podmiotów (54 w 2012 r.) oraz 1 informację przekazaną na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, która dotyczyła 6 podmiotów.

Ponadto przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej uczestniczyli w następujących spotkaniach, prezentując kwestie współpracy z GIIF oraz problematykę przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu:

- naradzie kierownictwa CBA (w sierpniu 2013 r.),
- III Sympozjum Analitycznym CBA (we wrześniu 2013 r.),
- szkoleniu dla funkcjonariuszy Delegatury w Warszawie CBA (we wrześniu 2013 r.),
- konferencji, pt. Rola urzędów administracji państwowej w identyfikowaniu nieprawidłowości w zamówieniach publicznych IV Międzynarodowa Konferencja Antykorupcyjna (w grudniu 2013 r.).

5.1.6. Współpraca z Szefem KCIK

W 2013 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej współpracował z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK). GIIF przekazał z urzędu informacje kryminalne (liczba rejestracji – 126), KCIK natomiast odpowiadał na zapytania skierowane przez GIIF (3349 zapytań, w tym 2952 wystąpień do podmiotów zobowiązanych o uzupełnienie informacji kryminalnych).

Ponadto KCIK zrealizował zapytania do GIIF. W związku z nimi dokonano sprawdzeń w systemie informatycznym GIIF (SI*GIIF), w zakresie 4274 podmiotów. Spośród nich 1273 wskazano jako te, które wystąpiły w prowadzonych postępowaniach analitycznych.

5.1.7. Inne informacje

W roku 2013 GIIF aktywnie angażował się w działania mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, w tym w szczególności przeciwdziałanie finansowaniu tego procederu.

Należy podkreślić, że przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej aktywnie brali udział w posiedzeniach Międzyresortowego Zespołu do spraw zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i implementacji „Inicjatywy Krakowskiej” – *Proliferation Security Initiative* (PSI), organizowanym przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Przedstawiciele Departamentu przekazywali informacje i uwagi dla przedstawicieli MSZ uczestniczących w międzynarodowych konferencjach i seminariach, dotyczących zwalczania proliferacji broni masowego rażenia. Ponadto reprezentant Departamentu wziął udział w charakterze prelegenta w polsko-chorwackim wzajemnym

przeglądzie implementacji rezolucji ONZ 1540, który miał miejsce w dniach 2-4 października 2013 r.

W obecnym stanie prawnym GIIF może podejmować bezpośrednie działania w powyższym zakresie jedynie w sytuacjach, gdy działania podmiotów zajmujących się proliferacją lub jej finansowaniem wiązać się będą z podejrzeniem popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. W takich przypadkach GIIF może wykorzystywać swoje ustawowe uprawnienia, m.in. wstrzymując transakcje czy dokonując blokady rachunków.

5.2. Działalność szkoleniowa

Przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej aktywnie uczestniczyli w spotkaniach dotyczących tematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, prowadząc szkolenia i prelekcje lub aktywnie włączając się w dyskusję na różnego rodzaju konferencjach i warsztatach, gdzie byli zapraszani jako goście:

- w kwietniu 2013 r. – prelekcje w ramach seminarium „Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu” zorganizowanego przez NBP dla przedstawicieli 16 banków centralnych (Narodowy Bank Polski),
- w czerwcu 2013 r. – prelekcje w ramach zorganizowanych w siedzibie Klubu Bankowca Związku Banków Polskich warsztatów „Program przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu”, z udziałem przedstawicieli instytucji obowiązanych,
- we wrześniu 2013 r. – prelekcja podczas seminarium „Międzybankowe spotkanie reprezentantów bezpieczeństwa i przeciwdziałania praniu pieniędzy” (Związek Banków Polskich),
- w październiku 2013 r. – prelekcja w ramach II Ogólnopolskiej Konferencji Compliance, zorganizowanej przez Stowarzyszenie Compliance Polska w Warszawie.

Ponadto Departament Informacji Finansowej zorganizował wiele spotkań z wybranymi instytucjami obowiązującymi w celu wypracowania efektywniejszych zasad współpracy w ramach przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

W 2013 roku, podobnie jak w poprzednich latach, GIIF udostępnił nieodpłatnie kurs e-learningowy dot. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu poprzez Internet. Jego celem jest przybliżenie pracownikom instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących wiedzy z zakresu przeciwdziałania ww. przestępstwom, w szczególności odnośnie do obowiązujących przepisów. W zeszłym roku kurs ten ukończyło z sukcesem blisko 19,5 tys. osób.

W 2013 r. GIIF kontynuował dystrybucję wersji papierowej oraz wersji elektronicznej III wydania poradnika „Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”, przeznaczonego wyłącznie dla przedstawicieli instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących, do użytku służbowego. Zawarto w nim opis regulacji prawnych, a także doświadczeń polskiej jednostki analityki finansowej. W 2013 r. GIIF udostępnił przedstawicielom instytucji obowiązanych oraz jednostek współpracujących 18 egzemplarzy poradnika w wersji papierowej oraz 1 egzemplarz poradnika w wersji elektronicznej.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

6.1. Współpraca z Komisją Europejską

W ramach współpracy z Komisją Europejską (dalej zwana Komisją) w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (AML/CFT) przedstawiciele GIIF uczestniczą w pracach Grupy Ekspertów ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (ang. *The Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing* – EGMLTF), która zastąpiła Komitet ds. Zapobiegania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu, zwany też Komitetem Prewencyjnym (ang. *The Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing* – CPMLTF) oraz w spotkaniach tzw. Platformy UE-FIU (ang. *EU-FIU Platform*).

6.1.1. Komitet Prewencyjny

W 2013 roku odbyło się ostatnie spotkanie Komitetu Prewencyjnego, który został zastąpiony przez nowo utworzoną Grupę Ekspertów ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu. Decyzja o utworzeniu nowego ciała podyktowana była postanowieniami Traktatu z Lizbony, ponieważ w świetle jego przepisów zasady dotyczące kontroli uprawnień wykonawczych Komisji zostały zmienione w znacznym stopniu. W szczególności Traktat przewiduje wyraźne rozróżnienie pomiędzy aktami o charakterze *quasi*-ustawodawczym (akty delegowane – Art. 290 TFUE) z jednej strony, a z drugiej strony aktami, które wdrażają prawnie wiążące akty UE (akty wykonawcze – Art. 291 TFUE). Komitet Prewencyjny będzie nadal istnieć, ale będzie nosić nieco inny charakter, tj. będzie on zwoływany jako tzw. Komitet komitologiczny wyłącznie w przypadkach, gdy państwa członkowskie będą wspierać Komisję w wykonywaniu jej uprawnień wykonawczych. Natomiast nowo powstała Grupa Ekspertów zastępuje Komitet Prewencyjny w zakresie doradzania Komisji w opracowywaniu i realizacji jej polityki.

Spotkania Komitetu, a obecnie Grupy Ekspertów, kształtowały politykę Komisji w zakresie równoważenia planów regulacyjnych i należytego miejsca dla polityk narodowych w państwach członkowskich. Spotkania tego nowego gremium odbyły się dwukrotnie. **W ramach Grupy Ekspertów głównie dyskutowano o pracach nad wnioskiem dotyczącym *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu* (COM/2013/045 final - 2013/0025 (COD)), zwanej dalej 4 Dyrektywą AML/CTF, oraz wnioskiem dotyczącym *Rozporządzenia w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych* (COM (2013) 44 final - 2013/0024 (COD)).** W dniu 5 lutego 2013 r. Komisja przyjęła te dwa wnioski, dotyczące aktualizacji i ulepszenia istniejących ram prawnych UE, mających na celu ochronę systemu finansowego przed praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. W szczególności, w odniesieniu do dyrektywy, Grupa Ekspertów dyskutowała nad najważniejszymi obszarami, w których wniosek wykracza poza wymogi Rekomendacji FATF (np. rozszerzeniem zakresu włączającego usługi hazardowe i podmioty prowadzące handel towarami, które dokonują lub otrzymują płatności gotówkowe w kwocie 7 500 EUR lub wyższej, dostępnością informacji o beneficjentach rzeczywistych dla instytucji obowiązanych i właściwych organów), a także nad głównymi obszarami, w których wniosek wyraźnie bierze pod uwagę szczególne interesy UE, takimi jak nowe przepisy dotyczące osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne (PEP) i większa

harmonizacja systemów sankcji zgodnie z komunikatem Komisji - „Wzmocnienie systemów sankcji w branży usług finansowych”⁴. Wnioski te spotkały się z ogólnym poparciem członków Grupy Ekspertów i zostały uznane za dobrą podstawę do przyszłych negocjacji.

Obszarem szerzej dyskutowanym przez członków Grupy Ekspertów było, m.in., podejście oparte na ryzyku, włączając w to zaproponowane podejście do kwestii równowagi i nowych środków należytej ostrożności wobec klienta, a także większą przejrzystość definicji beneficjenta rzeczywistego i jego identyfikacji. Łączyło się to z oczekiwaniami dalszej poprawy zmienionych ram przeciwdziałania praniu pieniędzy, w szczególności w odniesieniu do Jednostek Analityki Finansowej. Dyskutowano również o roli Europejskich Urzędów Nadzoru (ang. *European Supervisory Authorities* – ESAs), zwłaszcza w zakresie podmiotów sektora niefinansowego i wytycznych dla nich, a także o kwestiach nadzoru, sankcjach, krajowych PEP, definicji finansowania terroryzmu. Przedmiotem rozważań był również zakres działań samej Grupy Ekspertów.

W trakcie spotkań członkowie Grupy Ekspertów byli informowani na bieżąco o zamiarach Dyrekcji Generalnej do Spraw Wewnętrznych Komisji odnośnie do uzupełnienia przeglądu 3 Dyrektywy AML/CFT oraz rozporządzenia w sprawie przekazów pieniężnych poprzez wzmocnienie represyjnej reakcji UE na pranie pieniędzy. W tym celu Komisja poinformowała o przygotowaniach wniosku legislacyjnego w sprawie harmonizacji kryminalizacji prania pieniędzy w Unii Europejskiej, zgodnie z art. 83 ust. 1 TFUE. Ponadto przekazała do wiadomości członków Grupy Ekspertów, że potrzeba harmonizacji wynika z faktu, iż istnieje wiele różnic w poszczególnych państwach członkowskich, na przykład w odniesieniu do zakresu przestępstwa prania pieniędzy (lista przestępstw bazowych), a także w sprawie włączenia samoistnego prania pieniędzy lub prania pieniędzy w wyniku niedbalstwa. Według Europolu, ten brak wspólnego zrozumienia znacznie utrudnia prowadzenie dochodzeń transgranicznych i współpracę policyjną. Komisja zleciła konsultantom zewnętrznym z Centrum Strategii i Ewaluacji (*The Centre for Strategy & Evaluation Services* – CSES) przeprowadzenie badania bieżącej krajowej kryminalizacji, w celu oceny potrzeby i wpływu na ewentualną nową dyrektywę, aby zrozumieć, jak jest ona określona w prawie karnym państw członkowskich oraz jak jest ścigane i karane pranie pieniędzy. Konsultanci mieli się przyjrzeć znaczeniu tych różnic i potencjalnej wartości dodanej nowego instrumentu prawnego UE. Przeprowadzone badanie wstępne miało na celu przygotowanie informacji do Oceny Skutków projektowanej dyrektywy, harmonizującej kryminalizację prania pieniędzy, w tym definicję przestępstwa, stosowany model przestępstwa bazowego oraz sankcje. W ramach tego badania dokonano oceny bieżącej kryminalizacji prania pieniędzy we wszystkich państwach członkowskich, odpowiedniego orzecznictwa i ważnych przykładów spraw dotyczących transgranicznego prania pieniędzy i jego ścigania oraz zbadano potrzeby i skutki ewentualnej nowej dyrektywy we wszystkich państwach członkowskich. Państwa członkowskie zostały zaproszone do współpracy z konsultantami. Również Polska włączyła się do tej analizy i przekazała swój wkład do kwestionariusza, który został skonsultowany z przedstawicielami GIIF, Prokuratury Generalnej i Komendy Głównej Policji w trakcie wizyty konsultantów CSES w Polsce we wrześniu 2013 r.

Członkowie Grupy Ekspertów w trakcie swoich spotkań informowani byli również o pracach Komitetu AML Europejskich Urzędów Nadzoru (ang. *Anti-Money Laundering Committee* – AMLC), który również aktywnie włączył się w prace w kontekście 4 Dyrektywy AML/CFT.

⁴ KOM(2010) 716 wersja ostateczna, dostępna pod adresem: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0716:FIN:PL:PDF>.

Przedstawiony przez AMLC plan działania również przewiduje aktywną rolę tego Komitetu oraz wspólnych działań z ESAs, m.in. w zakresie ich wspólnej opinii na temat ryzyk prania pieniędzy i finansowania terroryzmu dotyczących rynku wewnętrznego.

Grupa Ekspertów rozważała również, jaką rolę będzie ona pełnić w kontekście nowych zadań, wynikających ze zmiany prawa europejskiego w obszarze AML/CFT. **Szczególnie dwa tematy były poddane szerokiej dyskusji, tj. ocena ryzyka oraz równoważność państw trzecich. Komisja przedstawiła dokument roboczy „Ponadnarodowa Ocena Ryzyka w 4 Dyrektywie AML/CFT”.** Ustalono, że proces tworzenia ponadnarodowych ocen ryzyka wymaga dalszej klaryfikacji. Komisja zadeklarowała chęć jego koordynacji i integracji. Z punktu widzenia Komisji ponadnarodowa ocena ryzyka mogłaby stanowić opis i analizę ryzyk, jednakże nie byłaby sama w sobie prawnie wiążąca. Natomiast **w kontekście równoważności państw trzecich** Komisja dokonała przeglądu procedur równoważności w innych dyrektywach dotyczących usług finansowych i wskazała, że poza wzmocnieniem jej roli, nie było wielu podobieństw w tych podejściach. Ta kwestia została skierowana do dalszych dyskusji.

Tematy, nad którymi skupiały się działania Grupy Ekspertów, to także współpraca pomiędzy jednostkami analityki finansowej (dalej zwanymi JAF) oraz prace w ramach innych gremiów zajmujących się problematyką walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. **Członkowie Grupy Ekspertów zapoznawali się z inicjatywami Komitetu MONEYVAL oraz dyskutowali nad stanem prac FATF dotyczących m.in. nowych metod płatności, wytycznych dla PEP, raportu „Narażenie Prawników na Zjawisko Prania Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu”, kwestii ochrony danych oraz Rekomendacji 32 FATF, dotyczącej transportu gotówki.** Grupa Ekspertów opracowała wspólny dokument wraz z Grupą Roboczą ds. Kontroli Środków Pieniężnych odnoszący się do Rekomendacji 32 FATF, jednakże nie osiągnięto jednomyślnego stanowiska UE w sprawie metodologii ponadnarodowej oceny w ramach wspomnianej rekomendacji. W związku z tym negocjacje i zawarcie aneksu do Metodologii FATF dotyczącego tego zakresu zostały przesunięte na dalszy termin, a dyskusja na temat ponadnarodowej oceny będzie prowadzona na kolejnych spotkaniach Grupy Ekspertów.

6.1.2. Platforma UE – FIU

GIIF angażował się również w prace Platformy UE-FIU, która w 2013 r. dwukrotnie spotkała się na obradach w Brukseli.

Platforma na bieżąco monitorowała rozwój sieci FIU.NET, która w 2013 r. liczyła już 26 członkowskich JAF. W związku z planowanymi istotnymi zmianami, wynikającymi m.in. z postępu prac Komisji Europejskiej nad prawem unijnym w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, **kluczowymi tematami spotkań Platformy były: planowana integracja systemu FIU.NET ze strukturą Europolu i wiążące się z tym zastąpienie FIU.NET przez system SIENA, przewidziane udoskonalenia FIU.NET, uzyskana wartość dodana w zakresie roli Europolu czy funkcjonalnych rozwiązań narzędzia Mat³ch.** Warunki tego przejścia zostały określone w przyjętym na posiedzeniu Platformy w październiku 2013 r., wspólnym porozumieniu europejskich JAF z Europolem, warunkującym jednocześnie dalsze finansowanie FIU.NET przez Komisję Europejską.

Platforma ponadto zajmowała się postępowaniem nad 4 Dyrektywą AML/CFT i Rozporządzeniem w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych. Dyskutowała nad zrewidowanymi propozycjami wspomnianych aktów prawnych przyjętymi

5 lutego 2013 r. oraz nad głównymi kierunkami zmian. Szczególnie istotną kwestią z punktu widzenia jednostek analityki finansowej było proponowane w 4 Dyrektywie AML/CFT wprowadzenie bezpośrednio do jej treści postanowień *decyzji Rady 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji* (Dz. U. UE L 271 z 24.10.2000 r.), które rozszerza i wzmacnia współpracę JAF. Poruszona była również kwestia ponadnarodowej oceny ryzyka i roli Platformy w tym procesie.

Szczególnie istotne kwestie dla działań Platformy zostały omówione również w trakcie spotkania ad hoc, podczas którego opracowano projekt wspólnego stanowiska JAF odnośnie do 4 Dyrektywy AML/CFT, prezentującego kilka wniosków, dotyczących kształtu definicji jednostki analityki finansowej, współpracy międzynarodowej, raportowania transgranicznego, porozumienia w sprawie postanowień dotyczących schematu przekazywania informacji, kontynuacji współpracy przez JAF oraz określenia w dyrektywie roli JAF i odniesienia do roli Platformy.

W trakcie posiedzeń Platformy omawiana była również kwestia przesyłania raportów o podejrzanym transakcjach (STR-ów). W tym kontekście przedstawiciele FIU.NET zapoznali członków Platformy z pilotażowym projektem (*FIU.NET pilot project on STR reporting*) mającym w przyszłości zautomatyzować istniejące procedury przesyłania większej liczby STR-ów, wynikającym z potrzeby istnienia instrumentu usprawniającego standardy raportowania transgranicznego i przygotowującego na przyszłe wyzwania, związane z szybkim rozwojem Internetu.

Tematem poruszonym w trakcie obrad Platformy UE-FIU był także planowany wniosek KE dotyczący dyrektywy w zakresie kryminalizacji prania pieniędzy. Członkowie Platformy zostali poproszeni o przedstawienie konkretnych przypadków wskazujących przeszkody, jakie napotykają we współpracy w związku z rozbieżnymi definicjami prania pieniędzy w prawie karnym poszczególnych państw członkowskich. Szczególną uwagę poświęcono kwestii określenia przestępstwa bazowego.

Platforma omawiała również prace prowadzone na forach innych międzynarodowych ciał, w szczególności FATF (m.in. dotyczące nowej metodologii oceny w odniesieniu do JAF). Podobnie aktualizacja standardów Grupę Egmont była tematem, na którym skupiła się uwaga członków Platformy. Rewizja standardów ukierunkowana była głównie na leżącą u podstaw GE zasadę wzajemności oraz zapewnienie spójnego odniesienia do zmienionych Rekomendacji FATF.

6.1.3. Projekt Komisji Europejskiej SECILE

Komisja Europejska, fundując projekt “Securing Europe Through Counter-Terrorism: Impact, Legitimacy, and Effectiveness” (w skrócie “SECILE”), zyskała aktywne poparcie GIIF, udzielającego w roku 2013 konsultacji w sprawie skutków i zasięgu środków Unii Europejskiej w obszarze przeciwdziałania i zwalczania finansowania terroryzmu. GIIF opiniował ten aspekt rzeczywistego wpływu polityki antyterrorystycznej Unii, prowadzonej od 2001 roku, na forum konsultacyjnym jednostek analityki finansowej i organów zajmujących się wspomnianym zagadnieniem w państwach członkowskich, zorganizowanym w Londynie w King’s College we wrześniu minionego roku. Złożoność spraw, dziedzin, instytucji oraz polityki wewnętrznej i zewnętrznej Unii w powyższych kwestiach spowodowała bowiem konieczność uzyskania ocen także właściwych organów państwowych. GIIF, wpisując się w różnorodność tych ocen i opinii, przyczynił się swoim uczestnictwem do

ukierunkowania dalszego badania prowadzonego pod auspicjami Komisji Europejskiej. Raport kończący projekt, spodziewany w 2015 roku, zawierać będzie również konkluzje z tego spotkania, które w ocenie GIIF pokazało nie tylko rysującą się zgodę reprezentantów państw członkowskich co do zasięgu i legitymizacji obecnych unijnych środków CFT, lecz także ważną rolę jednostek analityki finansowej tych państw w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego UE.

6.1.4. Konferencja Unia Europejska – USA na temat zwalczania finansowania terroryzmu

Generalny Inspektor Informacji Finansowej przywiązuje wagę do wspierania międzynarodowych inicjatyw antyterrorystycznych służących poszerzeniu wiedzy i wymianie opinii zainteresowanych organów administracyjnych, państw oraz organizacji międzynarodowych. W związku z powyższym przedstawiciel GIIF wziął udział w międzynarodowej konferencji przygotowanej przez Prezydencję litewską w Radzie UE. We współpracy z USA stworzono konferencyjne forum dwustronne i poszerzono o Zarząd Wykonawczy Komitetu Antyterrorystycznego ONZ (CTED), Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu (EU CTC) oraz EU INTCEN⁵ w celu definiowania problemów zwalczania finansowania terroryzmu w regionie Maghrebu i Sahelu, a także wzajemnego informowania się o prowadzonych działaniach zmierzających do zahamowania i stłumienia jednoczących się siatek terrorystycznych w tym regionie, zagrożonym czynnikami politycznymi i gospodarczymi, międzynarodową zorganizowaną przestępczością i zbrojnymi atakami.

Korzyści, jakie wyniósł GIIF z udziału w spotkaniu wrześniowym w Brukseli, to obraz kierunków działania UE i USA, programów operacyjnych oraz kompleksowego długofalowego podejścia do budowania bezpieczeństwa i rozwoju ekonomicznego regionu oraz wiedza niezbędna do formułowania jego polityki w stosunku do państw, regionu i przypadków siatek terrorystycznych tam funkcjonujących. Uczestnicy spotkania stwierdzili całkowite uzależnienie finansowania terroryzmu w regionie od zorganizowanej przestępczości (zajmującej się praniem pieniędzy, handlem bronią, przemytem, porwaniami dla okupu), a także wciąż wykorzystywanie instytucji charytatywnych i dużych darowizn. Ogólnym wyzwaniem staje się dla UE, a tym samym dla coraz większej liczby państw członkowskich, konieczność prowadzenia programów wspierających tworzenie i wdrażanie w regionie strategii CT i CFT, systemów bankowych, kontroli podejrzanych przepływów pieniężnych i zwalczania korupcji. Stąd – w ocenie GIIF – konferencja pokazała nieodzowność tego forum tradycyjnie podejmowanego przez kolejne prezydencje w Radzie UE oraz przydatność dla wykonywania jego działalności ustawowej.

6.2. FIU.NET

GIIF podtrzymał swoją decyzję o udziale w sieci komputerowej FIU.NET dla bezpiecznej wymiany informacji finansowych pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich UE. FIU.NET, dzięki swoim możliwościom technicznym i unijnemu charakterowi ciesząca się dużą popularnością wśród państw członkowskich, zyskała w roku

⁵ *EU Intelligence Analysis Centre* (EU INTCEN) – komórka zajmująca się zbieraniem i analizowaniem informacji mogących mieć znaczenie dla wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wcześniej funkcjonująca pod nazwą *EU Situation Centre* (EU SITCEN).

2013 nowe znaczenie w świetle projektu 4 Dyrektywy AML/CFT. Komisja Europejska zaproponowała ujawnienie tej sieci wprost i promowanie jej roli w pracy jednostek analityki finansowej UE jako wskazanie mające moc prawną, wychodząc poza dotychczasowe zalecenia polityczne i eksperckie. Articulacja tej promocji w art. 53 projektu dyrektywy, w znaczeniu wytycznej dla polityki państw członkowskich, sprowadza się do korzystania z chronionych kanałów komunikacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej i zdecentralizowanej sieci komputerowej FIU.NET.

Jak oceniono w minionym roku, planowana migracja FIU.NET do Europolu zajmie więcej czasu niż początkowo sądzono, wobec powyższego Zarząd FIU.NET wystąpił do Komisji Europejskiej o grant na lata 2014-2015 na prowadzenie projektu dostosowania sieci do nowych warunków strategii informatycznej UE w kontekście Europolu. Polska jest od roku 2009 użytkownikiem sieci FIU.NET, a GIIF, rozwijając swoje zdolności operacyjne, pracuje nad przygotowaniem do korzystania z pełnego wachlarza środków technicznych sieci, w tym zanonimizowanej wymiany pomiędzy unijnymi JAF, zaakcentowanej w pozostałych postanowieniach proponowanego art. 53 projektu dyrektywy. Ten ważny aspekt współpracy pomiędzy JAF przyczynia się do rozwoju technik informatycznych GIIF, zmierzając w kierunku stosowania zaawansowanych technologii w celu realizacji zadań unijnych.

6.3. Komitet MONEYVAL

W 2011 r. MONEYVAL rozpoczął 4. rundę ewaluacji polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Podlegały jej obszary w ramach tak zwanych kluczowych i bazowych zaleceń FATF⁶, jak też pozostałe, które uzyskały niskie oceny w ramach 3. rundy ewaluacji. GIIF we współpracy z innymi organami przygotował odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu ewaluacyjnym, a na przełomie maja i czerwca 2012 r. gościł delegację ewaluatorów i Sekretariatu MONEYVAL. W następstwie tych działań, wspólnie z innymi organami administracji publicznej właściwymi w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, uczestniczył w dwóch spotkaniach uzgodnieniowych z zespołem ewaluacyjnym.

Przedstawienie raportu końcowego z 4. rundy ewaluacji Polski odbyło się w trakcie 41 posiedzenia plenarnego MONEYVAL w dniu 11 kwietnia 2013 r. Po przeprowadzonej dyskusji plenarnej z udziałem ewaluatorów, delegacji państw członkowskich Komitetu, ekspertów naukowych, obserwatorów, Sekretariatu MONEYVAL oraz przedstawicieli Polski, reprezentujących GIIF, Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuraturę Generalną, Komendę Główną Policji, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowy Bank Polski, raport został przyjęty przez Zgromadzenie Plenarne.

Podsumowując efekty 4. rundy ewaluacji Polski, która objęła tym razem 36 z 40+9 Rekomendacji FATF (tj. tylko rekomendacje ocenione w ramach 3. rundy na poziomie NC i PC oraz tzw. „key” i „core”) należy stwierdzić, że w stosunku do poprzedniej rundy odnotowano znaczącą poprawę polskiego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, tak w obszarze krajowego porządku prawnego, jak i efektywności⁷. Niemniej jednak pozostają jeszcze obszary zdiagnozowane przez

⁶ Chodzi o rekomendacje FATF z 2003 r., przed ich zmianą z 2012 r. – tj. rekomendacje bazowe (ang. *core recommendations*) - R.1, R.5, R.10, R.13, SR II i SR IV; kluczowe rekomendacje (ang. *key recommendations*), tj. R.3, R.4, R.23, R.26, R.35, R. 36, R.40, SRI, SR III i SR IV.

⁷ System ocen stosowany przez MONEYVAL w ramach 4. rundy ewaluacji wzajemnych: NC - niezgodny, ang. “non compliant”; PC - częściowo zgodny, ang. “partially compliant”, LC - w dużym stopniu zgodny, ang. “largely compliant”, C- zgodny, ang. “compliant”.

ewaluatorów MONEYVAL, które wymagają zmian legislacyjnych oraz organizacyjnych. Dlatego też, zgodnie z przyjętą decyzją Komitetu, do kwietnia 2015 r. Polska ma przedstawić raport postępu dotyczący wdrożenia zaleceń zespołu ewaluacyjnego, w odniesieniu do stwierdzonych braków systemowych w zakresie krajowego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

W ramach stałych działań na forum Komitetu MONEYVAL wspólna delegacja przedstawicieli GIIF, Komisji Nadzoru Finansowego oraz Prokuratury Generalnej uczestniczyła w pracach realizowanych przez to gremium w trakcie 2013 r. Brała udział w dyskusji na temat raportów z ewaluacji narodowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu członków Komitetu, występując również w charakterze ewaluatora lub strony właściwej dla konkretnego obszaru tematycznego omawianych raportów⁸.

Komitet MONEYVAL kontynuował monitoring państw, których systemy AML/CFT wykazały dużą liczbę ocen oznaczających niezgodność lub częściową zgodność z Zaleceniami FATF, oceniając ich postęp i wdrożone działania naprawcze⁹. W stosunku do państw, które nie podjęły skutecznych reform swoich systemów AML/CFT zastosowano wymóg regularnego raportowania na temat postępów we wdrażaniu rekomendowanych reform w ramach procedury podnoszenia poziomu zgodności (CEP – ang. “Compliance Enhancing Procedure”). W 2013 r. monitorowano następujące jurysdykcje: Bośnia i Hercegowina oraz Albania.

Ponadto w trakcie 43 plenarnego posiedzenia Komitetu MONEYVAL przeprowadzono wybory do Biura MONEYVAL, m.in. wybierając ponownie do jego składu przedstawiciela GIIF. Wspólnie z czterema pozostałymi członkami Biura, reprezentującymi inne delegacje krajowe¹⁰, odpowiada on za kwestie koordynacji prac Komitetu oraz wskazywanie kierunków jego działań.

GIIF współpracował z Komitetem MONEYVAL również w obszarze typologicznym. W 2013 r. zakończone zostały prace nad rozpoczętymi w 2011 r. projektami, dotyczącymi procedur wstrzymywania transakcji podejrzanych oraz zagrożeń AML/CFT w handlu w gospodarkach opartych na pieniądzu. Przedstawiciele GIIF aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu obu raportów typologicznych, z których pierwszy został już opublikowany na oficjalnej stronie MONEYVAL¹¹. Ponadto włączyli się w realizację kolejnych projektów typologicznych, poświęconych praniu pieniędzy pochodzących z przestępczości zorganizowanej oraz analizie finansowej, uczestnicząc we wspólnym posiedzeniu typologicznym MONEYVAL i Grupy EGMONT, które odbyło się w Strasburgu w dniach 9-11 października 2013 r.

⁸ Przedstawiciele GIIF byli ewaluatorami: Chorwacji, której raport był omawiany podczas 42 sesji plenarnej, a także Macedonii, której raport omawiany będzie w 2014 r. Delegacja polska na MONEYVAL odpowiadała też za przygotowanie pytań w obszarze prawnym do raportu Bułgarii.

⁹ Chorwacja, Gruzja, Macedonia, Mołdowa i Ukraina.

¹⁰ Liechtenstein, Malta, Rosja, San Marino.

¹¹ [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Typologies/MONEYVAL\(2013\)8_Postponement.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Typologies/MONEYVAL(2013)8_Postponement.pdf).

6.4. WSPÓŁPRACA NA FORUM ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH

6.4.1. Grupa Egmont

Polska jednostka analityki finansowej (PJAF), wzorem poprzednich lat, uczestniczyła w 2013 r. w pracach Grupy EGMONT (GE), biorąc m.in. udział w posiedzeniu plenarnym szefów jednostek analityki finansowej oraz spotkaniach grup roboczych – operacyjnej, prawnej i informatycznej. Wspólnie z innymi jednostkami analityki finansowej realizowała projekty typologiczne wybrane przez grupę operacyjną, w tym wchodziła w skład podstawowej grupy, prowadzącej projekt poświęcony analizie finansowej.

Jednym z priorytetów GE w minionym roku była zmiana statutu (Karty GE) oraz Zasad GE, tj. dokumentu określającego podstawowe zasady funkcjonowania JAF. Przedmiotem dyskusji plenarnej szefów były również „Wytyczne dotyczące działalności jednostek analityki finansowej i wymiany informacji” oraz „Zasady wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej”, określające w szczególności kwestie współpracy międzynarodowej w kontekście przyjętych w zeszłym roku zmian rekomendacji FATF, które to dokumenty zostały przyjęte podczas posiedzenia szefów JAF w lipcu 2013 r. Obecni członkowie GE potwierdzili swoją gotowość do stosowania nowych zasad organizacji.

W trakcie posiedzenia plenarnego PJAF otrzymała dyplom uznania za przygotowanie prezentacji w ramach dorocznego konkursu GE na najlepszy przypadek obrazujący działania JAF w obszarze walki z praniem pieniędzy¹². Nagroda główna została przyznana jednostce analityki finansowej z Kolumbii. Ponadto w trakcie warsztatów szkoleniowych dla jednostek analityki finansowej, PJAF podzieliła się swoim doświadczeniem w obszarze walki z przestępczością karnoskarbową.

Wzorem lat poprzednich, przedstawiciele GIIF opracowali na potrzeby GE informację poświęconą polskiej jednostce analityki finansowej – jej strukturze, zadaniom i działalności w zakresie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu w latach 2012-2013.

Wiele spraw poruszanych na forum GE ma kluczowe znaczenie dla PJAF, ponieważ odnosi się bezpośrednio do zasad funkcjonowania takiej jednostki, w tym w szczególności w obszarze współpracy międzynarodowej i wymiany informacji. Ponadto zaangażowanie w prace tego forum umożliwia opracowywanie wspólnych rozwiązań dla podmiotów wykonujących podobne zadania na całym świecie, wpływając na usprawnienie sposobu ich funkcjonowania, w tym także w obszarze wymiany informacji, tak istotnej z punktu przeciwdziałania globalnym już przestępstwom prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Dzięki udziałowi w pracach tej organizacji, zrzeszającej 139 jednostek analityki finansowej, GIIF ma możliwość ściślejszej współpracy z JAF z całego świata.

6.4.2. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)

Dzięki stowarzyszonemu członkostwu MONEYVAL w FATF oraz pracach na forum Komitetu Prewencyjnego, a dalej jego sukcesora, tj. Grupy Ekspertów, GIIF kontynuował

¹² *Best Egmont Case Award (BECA).*

swoją współpracę z FATF. Uczestniczył w opiniowaniu dokumentów opracowywanych przez Grupę Specjalną oraz przygotowywał odpowiedzi do kwestionariuszy w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, które służyły opracowaniu raportów typologicznych i analiz FATF. Przedstawiciel GIIF brał również bezpośredni udział w pracach plenarnych FATF, wchodząc w skład delegacji MONEYVAL.

GIIF sukcesywnie informował organy administracji publicznej, stosowne organy nadzoru oraz stowarzyszenia i związki branżowe, jak też umieszczał na swej stronie internetowej informacje o przyjętych w 2013 r. przez FATF oświadczeniach, dotyczących jurysdykcji posiadających strategiczne uchybienia w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz o dokumentach dotyczących poprawy międzynarodowej zgodności standardów AML/CFT.

W związku z podjęciem przez FATF w 2013 r. dyskusji dotyczącej procesu rozszerzenia o nowych członków z inicjatywy Ministerstwa Finansów ponowiona została aplikacja Polski o członkostwo w tej organizacji. Działania w tym obszarze uzyskały wsparcie Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

6.4.3. Grupa Euroazjatycka ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (EAG)

Polska od 2007 r. posiada status obserwatora w Grupie Euroazjatyckiej (ang. *Eurasian Group on combating money laundering and financing of terrorism* – EAG). Celem uczestnictwa w tym forum jest bezpośrednia współpraca z organizacją regionalną posiadającą status członka stowarzyszonego z FATF (tzw. *FATF-style Regional Body* – FSRB), a także wymiana poglądów oraz wsparcie techniczne dla państw członkowskich EAG.

W 2010 r. Grupa przekształciła się w formalną organizację międzynarodową. Pismem z dnia 23 września 2011 r. Polska potwierdziła swój udział w pracach EAG na prawach obserwatora.

Podobnie jak w latach poprzednich, przedstawiciele GIIF uczestniczyli w pracach typologicznych realizowanych przez Grupę, przygotowując odpowiedzi do kwestionariuszy lub prezentując krajowe przypadki prania pieniędzy, a także udostępniając niezbędne materiały na potrzeby szkoleniowe EAG.

W ramach posiedzenia plenarnego tej organizacji, Polska uczestniczy w pracach Grupy do spraw pomocy technicznej, dzięki czemu ma możliwość analizy obszarów, w których państwa członkowskie EAG wymagają wsparcia technicznego w postaci szkoleń, wizyt studyjnych, wymiany doświadczeń bądź doradztwa na poziomie eksperckim. Odpowiednio do zdiagnozowanych potrzeb, GIIF stara się włączyć z pomocą, tak samodzielnie, jak i we współpracy z innymi krajowymi instytucjami (Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Narodowy Bank Polski, i in.). Szczegółowa informacja na ten temat została przedstawiona w punkcie dotyczącym pomocy technicznej dla państw trzecich.

6.5. Współpraca dwustronna

6.5.1. Porozumienia o współpracy

GIIF kontynuował w roku 2013 ocenę potrzeb zawierania porozumień dwustronnych umożliwiających pozyskiwanie informacji finansowych z zagranicy w stosunkach dwustronnych z partnerskimi jednostkami analityki finansowej. Dwustronne porozumienia

o współpracy (tzw. *Memoranda of Understanding*) pozostały podstawowym instrumentem współpracy GIIF z zagranicą. Alternatywą w stosunkach z krajami UE była *decyzja Rady UE nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji*. Umowy, jak też prowadzona na ich podstawie współpraca odpowiadają postanowieniom konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, z dnia 16 maja 2005 r. (CETS 198).

Głównymi przesłankami ww. kooperacji wynikającymi z powyższych podstaw są:

- zasada wzajemności,
- wykorzystanie informacji do celów analitycznych na poziomie jednostki analityki finansowej,
- uzasadnienie zapytania nawiązujące do podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
- przekazywanie posiadanych informacji bądź dokumentów stronie trzeciej lub ich użycie w innych celach niż wskazanych powyżej tylko za pisemną zgodą jednostki analityki finansowej, od której je otrzymano,
- jednostka analityki finansowej nie jest zobowiązana do udzielenia informacji, jeśli w sprawie wszczęto postępowanie sądowe.

Zakres otrzymywanych i udostępnianych informacji, zwłaszcza informacji dodatkowych, jest uzależniony każdorazowo od zakresu zapytania i zgodności z podstawowymi zasadami prawa krajowego.

W efekcie w 2013 roku GIIF podpisał porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z jednostkami analityki finansowej z Japonii i z Federacji Rosyjskiej. W przypadku Federacji Rosyjskiej nowe uregulowania zastąpiły poprzednią umowę. Tym samym liczba jednostek analityki finansowej, z którymi GIIF wymienia informacje związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu na podstawie porozumień dwustronnych, wzrosła do 66.

W dalszym ciągu prowadzone były negocjacje z innymi jednostkami analityki finansowej, w wyniku których podpisanie porozumień o współpracy nastąpi w pierwszym połowie 2014 r.

6.5.2. Wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej

W 2013 r. do zagranicznych jednostek analityki finansowej (JAF) GIIF skierował 226 wniosków z prośbą o udzielenie informacji dotyczących 446 podmiotów. Liczba wniosków wysyłanych przez GIIF wzrosła od 2010 r. niemal o 100%, co świadczy o intensyfikacji współpracy w przeciwdziałaniu praniu pieniędzy w aspekcie międzynarodowym. Poniższa tabela przedstawia liczbę wniosków skierowanych do zagranicznych jednostek analityki finansowej (wraz z liczbą podmiotów, których dotyczyły) w latach 2010-2013:

Tabela nr 3 – Ilość wniosków skierowanych przez GIIF do zagranicznych JAF w rozbiciu na lata

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba wniosków	118	171	190	226
Liczba podmiotów	244	529	387	446

GIIF skierował największą liczbę wniosków do **jednostek analityki finansowej** następujących państw:

- Łotwa – 31 wniosków,
- Wielka Brytania – 22 wnioski
- Niemcy – 18 wniosków,
- Cypr – 16 wniosków
- Czechy – 15 wniosków,
- Estonia – 10 wniosków,
- Ukraina – 10 wniosków.

Najwięcej informacji pozyskiwano od jednostek analityki finansowej z państw należących do Unii Europejskiej, do których GIIF skierował ponad 83% wszystkich wniosków, wobec 77% w roku 2012. Na podstawie podpisywanych dwustronnych umów GIIF ma możliwość pozyskiwania informacji nie tylko od swoich odpowiedników z państw europejskich, ale także, jak miało to miejsce w 2013 r., od jednostek reprezentujących m.in. takie kraje i terytoria jak: Algieria, Armenia, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Gruzja, Guernsey, Hongkong i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Informacje pozyskiwane z zagranicy służą przede wszystkim weryfikacji, czy podmioty biorące udział w realizacji transakcji, uznanych przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące za podejrzanę, są znane zagranicznej jednostce w związku z podejrzeniem prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub udziału w innej działalności przestępczej. Niejednokrotnie uzyskane informacje stanowią także główną przesłankę pozwalającą uprawdopodobnić lub potwierdzić, że analizowane transakcje mają związek z nielegalną działalnością. Pozwalają one także na uzyskanie wiedzy o źródłach środków, które transferowane są do Polski oraz o ich dalszym przepływie w przypadku, gdy przekazywane są na zagraniczne rachunki. Za zgodą zagranicznych jednostek udzielających odpowiedzi na wnioski GIIF, otrzymane informacje wykorzystywane są w zawiadomieniach kierowanych do prokuratur lub powiadomieniach do organów ścigania.

W 2013 r. GIIF otrzymał 242 wnioski od zagranicznych jednostek analityki finansowej, co stanowiło niemal 20% wzrost w porównaniu do poprzedniego roku. Wnioski o informacje dotyczyły 920 podmiotów. Podobnie jak miało to miejsce w przypadku wniosków kierowanych przez GIIF do zagranicznych partnerów, również w przypadkach wniosków wpływających z zagranicy ich liczba od 2010 r. stale rośnie, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 4 – Ilość wniosków skierowanych przez zagraniczne JAF do GIIF w rozbiciu na lata

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba wniosków	102	191	203	242
Liczba podmiotów	411	820	924	920

GIIF najwięcej wniosków otrzymał od jednostek z następujących państw:

- Luksemburg – 39 wniosków,
- Belgia – 26 wniosków,
- Łotwa – 22 wnioski,
- Czechy – 19 wniosków,
- Wielka Brytania – 18 wniosków,
- Litwa – 14 wniosków.

Ponad 82% wszystkich zapytań otrzymanych przez GIIF pochodziło z jednostek analityki finansowej z krajów Unii Europejskiej, co, uwzględniając bardzo szeroki zakres wymienianych informacji, potwierdza fakt o intensywnej współpracy w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w ramach UE.

Również w przypadku zapytań kierowanych do GIIF, część wniosków przekazywana była przez zagraniczne jednostki na podstawie zawartych dwustronnych porozumień. W 2013 r. z możliwości uzyskania informacji od GIIF skorzystały m.in. jednostki analityki finansowej z następujących państw: Argentyna, Czarnogóra, Indonezja, Jersey, Liechtenstein, Turcja i Zjednoczone Emiraty Arabskie. Wnioski od zagranicznych jednostek, z którymi GIIF dotychczas nie podpisał porozumień, były podstawą do rozpoczęcia negocjacji w sprawie zawarcia stosownych umów.

W 2013 r. GIIF otrzymał również od zagranicznych jednostek analityki finansowej 41 informacji niebędących wnioskami, a dotyczących 149 podmiotów. Informacje te stanowiły wyniki analiz dokonanych przez zagranicznych partnerów i najczęściej dotyczyły polskich obywateli dokonujących podejrzanych transakcji poza granicami kraju lub transferów, które miały miejsce z lub na polskie rachunki. Także GIIF przesłał 13 analogicznych informacji dotyczących 36 podmiotów.

6.6. Inne kwestie

6.6.1. Uczestnictwo w procesie negocjacyjnym pomiędzy Polską a USA

W orbicie zainteresowania GIIF pozostawało porozumienie wykonawcze do umowy z 11 grudnia 2009 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ze względu na zadania kontrolne GIIF jako polskiej jednostki analityki finansowej. Zgodnie z wspomnianym aspektem pracy GIIF jako organu właściwego dla nadzoru spraw AML/CFT na terytorium narodowym, współpracował on z właściwymi władzami amerykańskimi, przygotowując porozumienie wykonawcze w przedmiocie waluty i instytucji finansowych bazy militarnej. Jego projekt został zatwierdzony przez Prezesa Rady Ministrów na początku 2013 r. i jest przedmiotem dalszych prac dwustronnych, niezakończonych w roku 2013.

6.6.2. Pomoc techniczna dla państw trzecich

W 2013 r. GIIF kontynuował swoje wsparcie i działania w ramach procesu budowania sprawnie funkcjonującego międzynarodowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy

i finansowaniu terroryzmu, dlatego też angażował się w działania mające na celu wymianę doświadczeń w tym obszarze z innymi JAF, jak również innymi organami państw trzecich.

We współpracy z Narodowym Bankiem Polskim oraz Komisją Nadzoru Finansowego w kwietniu 2013 r., GIIF uczestniczył w przygotowaniu i przeprowadzeniu seminarium, zorganizowanego w ramach udzielenia pomocy technicznej bankom centralnym gospodarek wschodzących, w tym m.in. z państw członkowskich EAG. Tematem spotkania była walka z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu z perspektywy JAF, instytucji nadzorczych oraz sektora prywatnego. Pracownicy Departamentu Informacji Finansowej zaangażowani byli w ten projekt w charakterze prelegentów.

Kolejnym wydarzeniem w ramach podejmowanych przez GIIF działań wobec państw członkowskich EAG, było zorganizowanie w maju 2013 r. w ramach wspólnej inicjatywy Generalnego Inspektora i Ministerstwa Spraw Zagranicznych, kilkudniowej wizyty studyjnej dla przedstawicieli administracji Kirgistanu i Tadżykistanu. Wizyta ta była połączona z wizytą delegacji Bośni i Hercegowiny, w związku z zaangażowaniem GIIF w projekty w ramach instrumentu pomocy technicznej TAIEX (*Technical Assistance and Information Exchange*), którego celem jest realizacja krótkoterminowych działań eksperckich w zakresie dostosowywania ustawodawstwa krajowego beneficjenta do legislacji unijnej (*acquis communautaire*). Celem tej wspólnej wizyty studyjnej była zaprezentowanie przedstawicielom innych państw polskiego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Goście reprezentowali JAF, organy ścigania, służby bezpieczeństwa oraz inne instytucje odpowiedzialne za kwestie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w wymienionych państwach. Działania polskich organów w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz walki z terroryzmem i jego finansowaniem zaprezentowali przedstawiciele GIIF, Komendy Głównej Policji, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Prokuratury Generalnej oraz departamentów Ministerstwa Finansów. Następnie w grudniu 2013 r. GIIF gościł przedstawicieli jednostki analityki finansowej Rosji (*Rosfinmonitoring*), również będącej członkiem EAG, dzięki czemu obie jednostki mogły wymienić się swoimi doświadczeniami oraz przedstawić funkcjonowanie krajowych systemów walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w grudniu 2013 r. przedstawiciele GIIF wzięli udział w IV edycji Konferencji Skopijskiej oraz wygłosili prezentacje w trakcie panelu poświęconego przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Konferencja Skopijska została ustanowiona w 2010 r. jako forum konsultacyjne, mające na celu przekazywanie polskich doświadczeń przedakcesyjnych przedstawicielom macedońskich instytucji rządowych, i jest dowodem poparcia przez Polskę aspiracji Macedonii do przystąpienia do Unii Europejskiej.

6.6.3. Projekt „MONEYPENNY”

Polska jednostka analityki finansowej, podobnie jak w roku poprzednim, uczestniczyła w projekcie „Moneypenny”, koordynowanym przez policję szwedzką i szwedzki Instytut Polityki Bezpieczeństwa i Rozwoju.

Celem projektu jest wzmocnienie współpracy pomiędzy biurami odzyskiwania mienia a jednostkami analityki finansowej w krajach basenu Morza Bałtyckiego, poprzez badanie

możliwości pogłębienia współpracy przy wymianie informacji w prowadzeniu wspólnych postępowań.

W dniach 4-5 czerwca 2013 r. miało miejsce kolejne spotkanie przedstawicieli jednostek uczestniczących w projekcie – biur odzyskiwania mienia i jednostek analityki finansowej ze Szwecji, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy i Polski.

Zweryfikowano potencjał prawny oraz uwarunkowania organizacyjne współpracy przy postępowaniach dotyczących przestępczości transgranicznej oraz możliwość operowania wspólnych zespołów śledczych, pomimo istniejących różnic w przyjętych przez kraje współpracujące rozwiązaniach.

Przedyskutowano zasadność starań o pozyskanie środków z oferty europejskiej na sfinansowanie przyszłej współpracy, udzielono poparcia staraniom strony szwedzkiej, ubiegającej się o dofinansowanie działań w 2014 r. w ramach międzynarodowego projektu *Financial and Economic Crime* – FINEC.

6.6.4. Aplikacje do projektów ze środków Unii Europejskiej

GIIF we współpracy z rumuńską jednostką analityki finansowej złożył w 2013 r. aplikację do projektu bliźniaczego dla Turcji, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, pod nazwą „Efektywność w walce z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu”, nr TR 12 IB JH02, którego celem jest m.in. wzmocnienie tureckiego systemu walki z tymi przestępstwami, a także podniesienie jakości współpracy pomiędzy turecką jednostką analityki finansowej (MASAK) a tamtejszymi jednostkami współpracującymi¹³.

W minionym roku GIIF rozpoczął współpracę międzyinstytucjonalną z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie oraz innymi podmiotami partnerskimi¹⁴ w ramach projektu „Współpraca międzynarodowa organów ścigania w zakresie zapobiegania i walki z przestępczością gospodarczą i korupcyjną jako element zapewnienia bezpieczeństwa w UE” w ramach programu Komisji Europejskiej „Zapobieganie i walka z przestępczością”. Celem wspomnianego projektu jest poprawa i rozwój międzynarodowej współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstw korupcyjnych i finansowych (pranie pieniędzy, fałszerstwa, kradzież tożsamości) oraz zapewnienie skutecznej konfiskaty mienia przestępczego na obszarze wschodniej granicy Unii Europejskiej. Główne działania projektowe zostaną zrealizowane w 2014 r.

W 2013 r. GIIF został zaproszony przez węgierską jednostkę analityki finansowej do złożenia wspólnej aplikacji do projektu pod nazwą „Program szkoleniowy w zakresie walki z terroryzmem, finansowaniem terroryzmu oraz praniem pieniędzy pochodzących z przestępstw gospodarczych popełnianych przez spółki pochodzące z rajów podatkowych oraz z przemytu ludzi” w ramach wspomnianego wyżej programu Komisji Europejskiej. Głównym celem proponowanego projektu jest wymiana doświadczeń oraz poznanie rozwiązań stosowanych w innych państwach w obszarze zwalczania przestępczości prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Projekt przewiduje wspólne szkolenia w zakresie

¹³ Na początku 2014 r. – pomimo dobrej oceny aplikacji polsko-rumuńskiej – została wybrana oferta z Wielkiej Brytanii.

¹⁴ Centralne Biuro Antykorupcyjne, Izba Celna W Białej Podlaskiej, Nadbużański Oddział Straży Granicznej, KWP w Olsztynie, KWP w Białymstoku, KWP w Rzeszowie, KWP w Radomiu, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, UKS w Lublinie, Policja w Hamburgu, Dyrekcja Generalna Narodowej Policji w Bułgarii.

analizy nowych trendów i metod prania pieniędzy, określenia ryzyk i profilu przestępstw, a także oceny możliwości skutecznego przeciwdziałania tego typu przestępczości przez państwa w regionie¹⁵. GIIF czeka na decyzję Komisji Europejskiej odnośnie do wyboru projektu.

¹⁵ Do udziału zaproszono także jednostki analityki finansowej z Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Rumunii, Słowacji i Słowenii.

7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH

7.1. Udział w pracach legislacyjnych Unii Europejskiej

GIIF brał czynny udział w pracach legislacyjnych, które toczyły się na forum Unii Europejskiej w 2013 r. Z uwagi na wydarzenia na arenie międzynarodowej prace te miały na celu przyjęcie aktów prawnych, tj. decyzji Rady zgodnie z art. 29 *Traktatu o Unii Europejskiej* (TUE) oraz rozporządzeń Rady stosownie do art. 215 *Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE), nakładających szczególne środki ograniczające na określone państwa w związku z eskalacją konfliktów wewnętrznych, nieprzestrzeganiem standardów dotyczących praw człowieka czy też intensyfikacją działań związanych z produkcją broni masowego rażenia. W powyższym zakresie GIIF brał również udział w opiniowaniu propozycji legislacyjnych zgłaszanych przez poszczególne państwa członkowskie w toku prac na forum Unii Europejskiej, a także przygotowywał stanowiska na potrzeby instytucji krajowych.

Przedmiotem analizy i stanowisk GIIF były projekty aktów prawnych przewidujące wprowadzenie nowych lub modyfikację obowiązujących środków ograniczających w odniesieniu do osób, grup lub podmiotów w związku z sytuacją w Republice Środkowej Afryki, Republice Białorusi, Korei Północnej, Libii, Islamskiej Republice Iranu, Syrii w zakresie, w jakim projektowane rozwiązania odnosiły się do mechanizmu zamrożenia funduszy podmiotów wskazanych w załącznikach do tych aktów prawnych, zakazu udostępniania funduszy takim podmiotom, a także do innych ograniczeń o charakterze finansowym.

7.2. Udział w spotkaniach dotyczących środków ograniczających

Przedstawiciel GIIF, na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, wziął udział w posiedzeniach Grupy Radców ds. Stosunków Zewnętrznych (RELEX/Sankcje). Przedmiotem posiedzeń był przegląd i modyfikacja dokumentu „Dobre praktyki UE w zakresie skutecznego wprowadzania w życie środków ograniczających”. Dobre praktyki mają charakter ogólnych zaleceń co do skutecznego wprowadzania w życie środków ograniczających zgodnie z obowiązującym prawem Unii oraz z krajowym ustawodawstwem i nie są prawnie wiążące. Dokument ten dotyczy kwestii odnoszących się zarówno do standardów związanych z objęciem określonych podmiotów sankcjami, jak i do poszczególnych mechanizmów, takich jak zamrożenie funduszy, zakaz udostępniania funduszy czy wyłączenia stosowania środków ograniczających ze względów humanitarnych.

Równocześnie, w związku z sytuacją międzynarodową, a także orzeczeniami sądów Unii Europejskiej uchylającymi decyzje o objęciu określonych podmiotów środkami ograniczającymi, miały miejsce spotkania z przedstawicielami Stanów Zjednoczonych, których celem była analiza stosowania reżimu sankcji międzynarodowych wynikającego z przepisów Unii Europejskiej. Ponadto miało miejsce spotkanie z przedstawicielami SWIFT, mające na celu analizę przepisów o charakterze finansowym w odniesieniu do Islamskiej Republiki Iranu.

7.3. Inne kwestie

W 2013 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 2 wnioski o autoryzację transakcji na podstawie art. 30a *Rozporządzenia Rady (UE) nr 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 961/2010* (Dz. Urz. UE seria L, nr 88, s. 1).

Sankcje finansowe nałożone na Islamską Republikę Iranu przepisami rozporządzenia obejmują – poza zamrożeniem funduszy określonych podmiotów czy zakazem udostępniania funduszy – również inne ograniczenia o charakterze finansowym. Do takich ograniczeń należy obowiązek uprzedniej autoryzacji transakcji na rzecz i od osób, podmiotów i organów z Iranu, powyżej lub o równowartości 40 000 EUR, a w przypadku bezpośrednich transakcji pomiędzy instytucjami sektora finansowego z Iranu a instytucjami finansowymi i kredytowymi z państw Unii Europejskiej – powyżej lub o równowartości 10 000 EUR. Działania te służą realizacji głównego celu przedmiotowej regulacji, jakim jest przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i prowadzeniu działań z tym związanych przez Islamską Republikę Iranu. Z uwagi na brak na gruncie prawa krajowego centralnego organu, którego kompetencje ustawowe dotyczyłyby wyłącznie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu broni masowej zagłady i który mógłby pełnić rolę wiodącą w zakresie realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia, w komunikacie umieszczonym w listopadzie 2010 r. na stronie internetowej Ministerstwa Finansów wskazano, że wnioski o autoryzację należy kierować do GIIF. Z uwagi na fakt, że przeciwdziałanie proliferacji wykracza poza kompetencje ustawowe GIIF, rozwiązanie to można uznać za mechanizm tymczasowy, który będzie stosowany do czasu kompleksowego uregulowania tej kwestii na gruncie prawa krajowego.

Ponadto przedstawiciel GIIF uczestniczył w międzyresortowym spotkaniu konsultacyjnym, zorganizowanym przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które miało na celu ocenę możliwości prawnych i faktycznych w odniesieniu do realizacji przez sektor bankowy transakcji finansowych z Iranem w ślad za liberalizacją ograniczeń w wyniku Porozumień Genewskich.

8. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA

8.1. Prace legislacyjne

W dniu 30 kwietnia 2013 r. zostało podpisane nowe *rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie listy państw równoważnych* (Dz.U. z 2013 r. poz. 573), wydane na podstawie art. 9d ust. 6 *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, ze zm.). Rozporządzenie to określa państwa spoza Unii Europejskiej spełniające standardy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, równoważne ze standardami przyjętymi w przepisach obowiązujących na terytorium Unii Europejskiej oraz wskazaną powyżej ustawą. Lista takich państw jest konieczna z uwagi na regulacje ustawowe umożliwiające instytucjom obowiązany stosowanie uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego.

Celem rozporządzenia była aktualizacja dotychczas obowiązującej listy państw równoważnych, w ślad za zmianami dokonanymi na forum Unii Europejskiej. Zgodnie z Protokołem ustaleń w sprawie równoważności państw trzecich, przyjętym przez państwa Unii Europejskiej w czerwcu 2012 r. ze względu na braki w systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu usunięto z listy państw równoważnych Federację Rosyjską oraz Nową Zelandię. Pozytywne wyniki ewaluacji Republiki Indii oraz Republiki Korei pozwoliły na uznanie tych państw za państwa posiadające system przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odpowiadający standardom przyjętym w Unii Europejskiej.

W 2013 r. przedstawiciel GIFF uczestniczył w pracach legislacyjnych nad projektem *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu* w Radzie UE. W ramach tych prac wziął udział w siedmiu spotkaniach eksperckich Grupy Roboczej ds. Usług Finansowych, a także zapewniał merytoryczne wsparcie dla pracowników Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE podczas spotkań Grupy Roboczej ds. Usług Finansowych odbywanych na poziomie attaché.

Ponadto Departament Informacji Finansowej uczestniczył w opiniowaniu innych projektów aktów prawnych, m.in.: *projektu ustawy o zmianie ustawy – prawo geologiczne i górnicze oraz projektu ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*.

8.2. Udział w Konferencji Stron Konwencji Warszawskiej

W dniu 14 czerwca 2013 r. na posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji w Radzie Europy w Strasburgu we Francji został przyjęty raport z wykonywania przez Polskę *Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, sporządzonej w Warszawie dnia 16 maja 2005 r.* (Dz. U. z 2008 r., Nr 165, poz. 1028) – zwanej Konwencją Warszawską. Polskę reprezentowali, między innymi, przedstawiciele GIFF.

Konwencja zawiera przepisy, które zobowiązują jej Strony (tj. gł. państwa, które są nią związane) do podjęcia środków legislacyjnych lub innych w celu wdrożenia rozwiązań wymaganych przez ten akt. Generalny Inspektor Informacji Finansowej w większości realizuje zapisy Konwencji. Rekomendacje udzielone w celu poprawy wykonywania tej umowy międzynarodowej w zakresie jednostki analityki finansowej (tj. Departamentu Informacji Finansowej MF) dotyczą przede wszystkim wdrożenia statystyk umożliwiających

potwierdzenie skuteczności działania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Przedstawiciel GIIF wziął udział w konferencji pod tytułem “Od podpisania do ratyfikacji, wdrożenia i przestrzegania: podejmując wyzwania”, zorganizowanej w Dilidżanie w Armenii, w październiku 2013 roku. Szczególnym celem konferencji, zwołanej przez Sekretariat Państw-Stron Konwencji Warszawskiej i adresowanej do państw-stron tej konwencji, państw członkowskich Rady Europy oraz innych państw i organizacji międzynarodowych (Bank Światowy i OBWE – z polskim szefem misji w Armenii), było uświadomienie znaczenia i możliwej roli tej Konwencji w społeczności międzynarodowej w dziedzinie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Obok wystąpień dotyczących zagadnień ogólnych, takich jak wartość dodana konwencji do międzynarodowo-prawnego i wewnętrznego porządku państw w sprawach AML i CFT, oraz szczegółowych, jak konfiskata mienia, odzyskiwanie mienia i zarządzanie zajęтым mieniem a także monitorowanie transakcji, przedstawiciel GIIF miał okazję zaprezentować wdrożenie w Polsce takich zaawansowanych wzorców, jak wstrzymanie transakcji/blokada rachunku z impulsu drugiego państwa. Wyraził też wolę dalszego wspierania inicjatyw mających na celu rozszerzenie zasięgu ratyfikacji i implementacji konwencji warszawskiej.

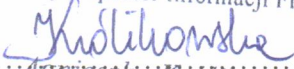
8.3. Wydawanie stanowisk w zakresie stosowania przepisów prawa

Departament Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów, realizujący zadania GIIF wydał w 2013 r. na piśmie 169 interpretacji przepisów prawa dot. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu na rzecz instytucji obowiązanych:

- banków – 57,
- domów maklerskich – 3,
- firm inwestycyjnych – 6,
- zakładów ubezpieczeń – 5,
- przedsiębiorców prowadzących działalność leasingową – 8,
- firm inwestycyjnych – 6,
- instytucji płatniczych – 5,
- operatorów pocztowych – 2,
- fundacji/stowarzyszeń – 6,
- przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową i wymiany walut – 29,
- przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie obrotu metalami – 1,
- przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie gier i zakładów wzajemnych – 3,
- przedsiębiorców przyjmujących płatności w gotówce za towary w kwocie stanowiącej co najmniej równowartość 15.000 euro – 10,
- osób uprawnionych do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych – 11,
- przedsiębiorców przyjmujących płatności w gotówce za towary w kwocie stanowiącej co najmniej równowartość 15.000 euro – 10,
- notariuszy – 6,
- doradców podatkowych – 1.

Ponadto, w tym okresie przekazał jednostkom współpracującym 9 pisemnych interpretacji przepisów *ustawy*.

Poza interpretacjami wydanymi na piśmie, przedstawiciele GIIF udzielali wyjaśnień instytucjom obowiązującym oraz jednostkom współpracującym drogą telefoniczną.

PODSEKRETARZ STANU
Generalny Inspektor Informacji Finansowej

.....Agnieszka Królikowska.....
Generalny Inspektor Informacji Finansowej